

„КАК СЕ ПРИЛАГА ЗАКОНЪТ ЗА РАЗВИТИЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪСТАВ: ПРИНОС КЪМ ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКИЯ ПСЕВДОАКАДЕМИЗЪМ“

Стефан Дечев

Още по-важно е друго. Казаното отразява нещо типично за българската наука по онова време (1986 г. бел. моя С.Д.), както и днес – нейната невероятно тясна и изолирана специализация. В областта на историята никой не смееше да се произнася за нищо дори няколко десетилетия извън избрания период, още по-малко да дава легитимни мнения в областта на съседни дисциплини. Интердисциплинарният подход беше и все още остава чуждо понятие за научната практика.

Тодорова, М. *Живият архив на Васил Левски*. С., 2009, с. 114.

В следващите редове използвам развитието на един конкурс като историографско изследване на механизмите, по които функционира в „институциите за производство на исторически знания“ (а и не само) Закона за развитие на академичния състав в Република

България (ЗРАСРБ).¹ Ще се опитам да демонстрирам уязвимостта и неубедителността на начина, по който е преминала работата на научното жури за конкурса за „доцент“, по професионално направление **2.2. История и археология (история на България – съвременна българска история)** – публикуван в ДВ, бр. 7, 24. 01. 2014 г., както и процедурната му увреденост поради практическото отсъствие на изискващите се от закона 2 рецензии и 5 становища (такива има на сайта само физически, но не и съдържателно). Още в началото ще кажа, че нямам никакво желание да говоря срещу колежата д-р Румяна Маринова-Христиди, с която дори не се познавам лично. И ако все пак нещо прозвучи и по този начин, то ще е резултат от обстоятелството, че съм принуден да направя това поради проявените от журито очевидни извъннаучни и извънакадемични пристрастия в нейна полза.

Съставът на журито

Определеното с ректорска заповед по предложение на катедра „История на България“ и избор на ФС на Историческия факултет на Софийския университет жури бе в състав – проф. д-р Евгения Калинова, проф. д-р Красимира Табакова, доц. д-р Тодор Попнеделев, проф. д-р Мария Радева, проф. д.и.н. Владимир Мигев, доц. д-р Илиана Марчева и доц. д-р Наталия Христова. Още запознаването с персоналия му състав прави впечатление и повдига редица въпроси. От него отсъства ръководителят на катедрата, който е специалист по темата на конкурса. Отсъства и дългогодишният титуляр на дисциплината, който също е специалист по темата на конкурса. Отсъстват и колеги от катедра „История на

¹ <<http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135680028>>(14.07.2014, 13:30)

България“, които са в съседни и преплитащи се тематични направления в полето на новата българска история (все пак едва ли някой ще спори, че тя е най-близка до съвременната). За сметка на това участници в журито са колеги от „Педагогика. Методика на обучението по история“ и „Историография“. Във връзка с това имам и две писма до ректора на Софийския университет и ръководителя на катедра „История на България“, заведени в деловодството на СУ – 93С-165, 28.03. 2014 и 93С-214 29.04.2014). Подобен подход за формиране на жури при така обявения в „Държавен вестник“ (ДВ) конкурс е странен на фона на драматизма, който струи от публикуваните на сайта текстове като рецензии и становища относно „чистота“ на период и тема на конкурса.² Това няма как да не ни наведе на мисълта, че критериите са разтегливи, използват се според случая и в крайна сметка става дума за липса както на критерии, така и на правила.

Предварителните очаквания на колежията историци

Още в началото огромното мнозинство от колежията бе категорично, че следвайки възможностите, които дава ЗРАСРБ всички членове на журито ще се произнесат в полза на този, за който конкурс са били известени, повикани, номинирани, избрани и определени в състава. Такива бяха и коментарите: „Всички ще подкрепят“,

² <https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/fakulteti/istoricheski_fakultet/proceduri_za_nauchni_stepeni_i_akademichni_dl_zhnosti/proceduri_po_zaemane_na_akademichni_dl_zhnosti/istoricheski_fakultet/konkurs_za_zaemane_na_akademichnata_dl_zhnost_docent_po_profesionalno_napravlenie_2_2_istoriya_i_arheologiya_istoriya_na_blgariya_s_vremenna_blgarska_istoriya_obyaven_v_dv_br_7_ot_24_01_2014_g> (14.07.2014, 13:30)

„Рецензиите и становищата отдавна са ги написали, сега само мислят как точно да го направят“, „Те ще го измислят как да стане“. Сега виждаме, че резултатът е налице. Някои смятаха, че на определени членове на журито ще им е по-трудно. Личи си и от публикуваните на сайта като становища текстове, че е било така. Но никой не предвиди, че това ще се прави без всякакво старание и усилие за запознаване с продукцията. Никой не предвиди и това, че наличието на публикации от „*преди края на Втората световна война*“ ще бъде разглеждано като отявлен недостатък и автоматично ще превръща кандидата в неподходящ. Та нали поне 5 от 7-те членове на журито също имат такива публикации. Нещо повече. Както можем да прочетем на сайта на ИФ на СУ, през 2001 г. проф. Евгения Калинова се хабилитира тогава като „доцент“ с „*хабилитационен труд „Победителите и България 1939–1945“*“.³

Ето защо да говорим, че журито е оценявало (!) двама кандидати за длъжност ще е доста пресилено. Никой в ИФ не го й очакваше и вярваше. Единствената интрига както за работещите там, така и за мен, както и за колегията в университетите и институтите, бе какви точно похвати ще бъдат използвани, за да се игнорира единият кандидат. В този смисъл в следващите редове ще разгледам именно тях и тяхната неубедителност, която непоправимо уврежда целия конкурс.

Първото заседание на журито и „опорните точки“

В чисто методологически план трябва да кажем в началото, че няма как да имаме възражения срещу някакви конкретни рецензии или становища. Тъй като членовете на журито, с изключение на проф. М. Радева,

³ <<http://www.clio.uni-sofia.bg/bg/k-bghist-p9.html>> (14.07.2014, 13:30)

са следвали стриктно и безпрекословно „опорните точки“ на проф. Калинова от първото заседание на журито, това ми дава възможност да ги възстановя и да разгледам тях от съдържателната им страна и професионалната им адекватност. Те личат най-много от първата появила се рецензия (тази на проф. Вл. Мигев, която излезе още на 8 май 2014 г.), както и от първите две становища – на доц. Наталия Христова и проф. Красимира Табакова (появили се десетина дни по-късно). И трите ясно демонстрират, че на практика, в резултат от „опорните точки“ на първото заседание на журито, единият от двамата кандидати остава нерцензиран и без становища. Доколкото самата проф. Калинова леко се е отклонила от това, което тя е задала на останалите членове на журито, а проф. М. Радева по свой избор не го е следвала освен в заключението – както вече споменах – на практика разполагаме единствено с един опит за рецензия и едно становище, вместо изискващите се от закона 2 рецензии и 5 становища.

Нататък ще разгледам конкретната реализация на „опорните точки“, след което ще премина към специфичните манипулативни похвати, които използват членовете на журито, и на трето място ще обърна внимание на неравностойното третиране на двамата кандидати. В края ще се спра и на разни дребни заяждания и подмятания, които хвърлят допълнителна сянка върху цялостната дейност на журито и неговата изначална пристрастност. Веднага ще кажа, че това разделение е условно, тъй като в публикуваните на сайта на СУ за конкурса текстове различните похвати най-често се преплитат. Освен това самите участници в журито изпълняват „опорните точки“ в различна степен – някои с ентусиазъм, други без, трети с видимо неудобство и неловкост, четвърти с нескрита злоба.

„Опорни точки“, свързани с

изследователската работа

Изваждане пред тире на поставеното след тирето. Особено настойчиво личи извършеното преформулиране на акцентите на конкурса след появата на обявата за него в „Държавен вестник“. Не може да не направи впечатление, че в нито един от седемте текста на журито той не присъства съгласно самата обява **2.2. История и археология (история на България – съвременна българска история)**, като кога с плътен шрифт, кога с непрекъснато повтаряне и натякване, авторите го наричат постоянно „съвременна българска“. Но повтарянето в един момент става нелепо, доколкото те дори са забравили, че и в самото жури трима от специалистите не само не са в направление „съвременна българска“, те дори не са и в областта „история на България“. Нещо повече. Ако си направим труда да надникнем в сайта на СУ (към това ни призовават сами някои членове на журито надничали по други сайтове за да „хванат в крачка“ неудобния им кандидат) ще видим, че явно неслучайно самата Румяна Маринова-Христиди фигурира като преподавател по „История на България“.⁴ Тук заслужава да се обърне внимание, че на същия сайт доц. Михаил Груев е преподавател по „най-нова история на България“, проф. Евгения Калинова по „история на България 1944–1989 г.“ и т.н. Това преформулиране е отишло толкова напред в рецензията на проф. Мигев, че той напълно забравя за обявата в „Държавен вестник“ като говори директно за „Доцент по съвременна българска история“ (точно такъв конкурс в ДВ ИФ на СУ никога не е обявявал). Но всичко споменато дотук е най-малкият проблем.

Постулиране на някакви драматични и непреодолими различия и равнища на компетентност

⁴ <<http://www.clio.uni-sofia.bg/BG/prep.html>> (14.07.2014, 13:30)

между съвременната и модерната българска история. Да се твърди, че двата вида история съдържат някаква различна компетентност е повече от несериозно. Това твърдение е нужно на журито единствено за прокарване на „правилния“ кандидат, като се тръгва от наивната представа, че това прави избора по-убедителен. Ала добре известно е, че историци от различни поколения са работили и в двата периода – от проф. Мито Исусов и проф. Николай Генчев, през проф. Любомир Огнянов до доц. Мартин Иванов и доц. Даниел Вачков. Всъщност това важи и за самото жури – проф. Вл. Мигев, проф. Евг. Калинова, да не говорим за проф. Кр. Табакова, проф. М. Радева, доц. Т. Попнеделев.

Периодът на „съвременната българска история“ обхваща времето „след Втората световна война“. Не е много ясно и доколко и кой е убеден изобщо в това. Строго погледнато все пак Румяна Маринова-Христиди се появява с труд, посветен, както твърди и самият проф. Мигев, на висшето образование от „политическата промяна на 9.IX. 1944 до наши дни“.⁵ Доц. Наталия Христова също говори неловко и търси някакви позагладени формулировки, пишейки „ако приемем за безспорен факт, че съвременната българска история започва от средата на ХХ в., т.е. непосредствено след Втората световна война“.⁶ Проф. Красимира Табакова, макар да е дала темата на конкурса, както е в ДВ, коригира и самия ДВ и също прави уточнение в самото начало: „Конкурсът е по Съвременна българска история, чийто хронологически граници разполагаме в периода след Втората световна война.“⁷ Но конкурсът е по това, по което е обявен в ДВ, а хронологическите граници на „съвременната българска история“ са въпрос на дебат и това личи от самите ми резюмета, които са на сайта на

⁵ Мигев, рецензия, с. 2.

⁶ Христова, становище, с. 4.

⁷ Табакова, становище, с. 1.

университета.⁸

Неслучайно доц. Н. Христова казва „ако приемем“, тъй като прекрасно съзнава, че това съвсем не е задължително. Та нали точно идеята за „българските преходи“ на проф. Евг. Калинова говори в друга посока – към 30-те години на миналия век.⁹ Да не говорим за политиката на българската държава към българските турци, където проф. Калинова стига до „средата на 30-те“.¹⁰ Но тук тя се разграничава дори от собствените си научни тези, за да прокара „правилния“ кандидат. В крайна сметка се стига до абсурда, че проф. Евгения Калинова се е хабилитирала през 2001 г. като „доцент“ по „съвременна българска история“ с „хабилитационен труд по „нова българска история“, който рецензенти са взели под внимание в процедурно нарушение.¹¹

Дечев е специалист преди всичко по периода 1878-1912 г. И тази „опорна точка“ е нестабилна и тя може да се сгромоляса дори само ако някой си направи труда да прочете публикуваните на сайта за конкурса в ИФ на СУ резюмета. Още в аванс ще кажа, че количеството разнообразен архивен материал, използван от мен по проблемите на периода след 9 септември 1944 г. по нищо не отстъпва на фондовете и архивните единици

⁸ <https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/fakulteti/istoricheski_fakultet/proceduri_za_nauchni_stepeni_i_akademichni_dl_zhnosti/proceduri_po_zaemane_na_akademichni_dl_zhnosti/istoricheski_fakultet/konkurs_za_zaemane_na_akademichnata_dl_zhnost_docent_po_profesionalno_napravlenie_2_2_istoriya_i_arheologiya_istoriya_na_blgariya_s_vremenna_blgarska_istoriya_obyaven_v_dv_br_7_ot_24_01_2014_g> (14.07.2014, 13:30)

⁹ Баева, И., Е. Калинова. Българските преходи 1939-1945. С., 2010.

¹⁰ Баева, И., Е. Калинова. „Възродителният процес“. Българската държава и българските турци: средата на 30-те – началото на 90-те години на ХХ век. С., 2009.

¹¹ <<http://www.clio.uni-sofia.bg/bg/k-bghist-p9.html>> (14.07.2014, 13:30)

на другия кандидат. И още нещо. Обосновавал съм сам тезата за междувоенния период като част от една единна тъкан с периода след промяната на 9 септември 1944 г. и това е много ясно изведено в сборника „В търсене на българското“,¹² както и в студиите за фасула и пипера,¹³ които не са етнография, както си мислят някои, а съчетание на стопанска история, социална история и история на културата, които представляват ИСТОРИЯ. Нещо повече. Самата идея за ролята на „интимността“ в преживяването на националната идентичност се извежда не толкова от материал, свързан с периода на ХІХ и началото на ХХ век, а напротив – с междувоенния период и най-вече времето от 50-те до 80-те години на ХХ век.¹⁴ Разглеждането на междувоенния период и периода след 9 септември 1944 г. като единна тъкан също е резултат от задълбочена работа върху тези два периода, а не на познаването на периода 1878-1912 г. Всъщност, близо

¹² Вж. Дечев, Ст. (ред.) В търсене на българското. Мрежи на национална интимност ХІХ-ХХІ век. С., 2010, с. 69 и сл., 73-114, както и с. 120-125. Вж. още Дечев, Ст., Вуков, Н. От калпака до цървулите: как се създава българската национална носия. – В: Дечев, Ст. (ред.) В търсене на българското..., с. 226-248. Вж. още Дечев, Ст. „Шопска салата“ – как се ражда един национален кулинарен символ. В: Дечев, Ст. В търсене на българското..., особено с. 424-451, 458-462. В това отношение не съм единствен. Вж. още много моменти в Аврамов, Р. Стопанският ХХ век. С., 2001. Вж. също резюмета ми за конкурса, както и Дечев, В търсене на българското, с. 73-114, както и с. 120-125.

¹³ Вж. напр. „Лютите чушки“ и българската национална кухня – между историческата реалност и социалното въображение (от втората половина на ХVІІІ в. до наши дни). – Историческо бъдеще, 2014, кн. 1; (под печат); „Бобът като българско национално ястие. – идеология и реалност (ХVІІІ-ХХІ в.)“. – Годишник на Софийския университет, катедра „Културология“, Катедра „История и теория на културата“. Мениджмънт и социализация на културното наследство. (под печат).

¹⁴ Вж. също резюмета ми за конкурса, както и Дечев, В търсене на българското, с. 73-114, 120-125. Вж. още Дечев, Ст., Вуков, Н. От калпака до цървулите..., с. 226-248. Вж. още Дечев, Ст. „Шопска салата“ ..., с. 424-451, 458-462.

до подобна теза са и други изследователи.¹⁵

Постулирано неразглеждане на всичко онова, което са изследвания преди 1944 г. И тази „опорна точка“ е неубедителна. Консултациите с „Държавен вестник“, представените от кандидатите документи, както и професионалната компетентност на историка ни говори в съвсем друга посока. В бр. 7 от 24 ян. 2014 г. на „Държавен вестник“ ясно е казано, че конкурсът е за академичната длъжност „**доцент**“, по професионално направление **2.2. История и археология (история на България – съвременна българска история)**. Следователно може да бъде даден приоритет на публикациите и изследванията, които по-тясно се свързват със „съвременна българска история“, но изобщо да се игнорира съществуването на другите е най-меко казано непрофесионално. Нали никой не се мисли сериозно, че проф. Вл. Мигев е делил публикациите си на такива преди и след 9 септември 1944 г. (или както той казва, „след края на Втората световна война“), когато сам е кандидатствал за професионално израстване в БАН? А дали кандидатствайки за доцент по „История на България – Българско Възраждане“, покойният проф. Николай Генчев е изхвърлил всичко за 30-те, навечерието и началото на Втората световна война и периода след 9 септември 1944 г.? А дали неговите рецензенти и научен съвет в ИФ са проявили демонстрираната от това жури арогантност в това отношение? Неубедителността и неловкостта в следването на тази „опорна точка“ на проф. Калинова прозира и от начина на изразяване на членове на журито. Това прави доц. Марчева с израза

¹⁵ Много примери могат да се открият и у Аврамов, Р. Стопанският ХХ век. С., 2001; Хранова, А. Историография и литература. За социалното конструиране на исторически понятия и Големи разкази в българската култура ХІХ-ХХ век. Т. I и II. С., 2011. Напоследък това особено ясно пролича в дебатите за комунистическия период. Вж. Българският комунизъм. Съст. М. Груев и Д. Мишкова. С., 2013, особено с. 237-241, с. 262 и сл.

„не би следвало да разглеждам“.¹⁶

Но позицията всичко да е „съвременна българска история“ проф. Калинова следва само в едната посока. Интересно, че тя, която е играла видимо основна роля в придвиждането на конкурса и номинирането на членовете на журито, както вече споменахме, сама съвсем не е държала да спазва същия този принцип при неговото формиране. Поне четири (повече от 50%) от членовете му са с публикации не само по „съвременна българска“, а и в други периоди, та дори и в съвсем други области, като при някои те дори определено преобладават. Но това съвсем не им пречи да се чувстват на мястото си в конкурс, който самите те упорито наричат „съвременна българска“. Поне двама от номинираните вътрешни членове видимо са номинирани заради допирните точки, които имат в сферата на „история на образованието“,¹⁷ което не е приоритет в обявата в ДВ, независимо от това, което би могло да се мисли за „правилния“ кандидат. Но както вече казахме абсурдът е пълен – проф. Калинова, оказва се, се е хабилитирала през 2001 г. с труд, който не е по темата на конкурса.¹⁸

Повечето от трудовете на кандидата трябва да са точно по така дефинираната „съвременна българска история“. Това е основен постулат на журито, който се явява и най-спорен и в най-голяма степен дисквалифицира цялата му дейност и преценки. Те дори не твърдят никъде – защото видимо това е невъзможно – че д-р Румяна Маринова-Христиди, след получаването на образователната и научна степен „доктор“, има

¹⁶ Марчева, становище, с. 4

¹⁷ Радева, М. Училищното историческо образование в България (1878-1944). С., 2008; Табакова, К. Мексико – България. Образователни паралели. С., 2003.

¹⁸ Калинова, Е. Победителите и България 1939-1945. София, 2005. Вж. посочен като хабилитационен на сайта на ИФ на СУ, <<http://www.clio.uni-sofia.bg/bg/k-bghist-p9.html>> (14.07.2014, 13:30)

повече изследвания и повече трудове по „съвременна българска история“, нито че те са по-професионални, по-задълбочени, по-зрели или по-качествени.

Легитимни дялове от съвременната историческа наука се обявяват за неистория и поради това неподлежащи на рецензиране. Тази „опорна точка“ е особено абсурдна. Защото по този начин журито би дисквалифицирало „Анали“, немската социална история, новата история на културата, микроисторията, историята на пола, устната история и кое ли не още направление в историческото познание от последните 30-40 години.

Да не се чете всичко онова, което не е само и единствено „съвременна българска история“ от началото докрай (по Табакова „цялостни материали“, с. 5). Тази „опорна точка“ е прокарана с особена арогантност спрямо мен и към нея е подхождано „творчески“ при д-р Румяна Маринова-Христиди. Но на практика към нея се придържат проф. Мигев, доц. Христова, доц. Марчева, проф. Табакова, в немалка степен и доц. Попнеделев. По този начин поне 5 членове на журито са в процедурно нарушение и отказ от извършване на обем от задължения, които са вменени на члена на научното жури според закона и правилниците. Те не са се произнесли по изследвания, които се отнасят до периода на „съвременната българска история“, дори и по начина, по който той е тясно дефиниран в „опорните точки“. Достатъчно е някой да прочете не този текст тук, а становището на проф. Мария Радева (тя следва „опорните точки“ само в крайното заключение, което поради това „виси“ нелогично),¹⁹ за да разбере, че горното ми твърдение е вярно. Доколкото нечетенето е извършено демонстративно и арогантно, то е грубо нарушение не само на професионалната етика, но и на процедурата. Всеки добросъвестно може да погледне трудовете или резюметата на сайта на конкурса и да се

19 Радева, становище, с. 4

увери на какъв анализ на масив от документи за периода след 1944 г. по-голямата част от членове на журито изобщо не са обърнали внимание, под предлог, че не са по „съвременна българска история“. Още повече, че веднъж този период се представя „след края на Втората световна война“, втори път „след 1944 г.“, трети път „след средата ХХ в.“, и което е още по-важно – в случаите когато рецензират кандидатката Р. Маринова-Христиди те са готови да минат и към първата половина на 40-те, та дори и към края на 30-те.

Изследванията на Дечев се обявяват за етнологички, културоложки, историографски, социологически, антропологически, дори агрономически, за да се обоснове отказ от четене и рецензиране. (проф. Мигев, доц. Христова, проф. Табакова, доц. Марчева, проф. Калинова, дори и доц. Попнеделев, който има проблем със „засегнатата проблематика“) Споменатата „опорна точка“ от първото заседание на журито е директно насочена спрямо световните научни стандарти в полето на историческата наука. Различните тематични полета, в които съм представил публикации за конкурса, съществуват в историческата наука вече поне от три десетилетия. Историята на храненето е легитимно научно поле с няколко международни асоциации по тези въпроси, в някои от които лично имам честта да членувам. Посещавал съм не етнологички, а исторически конференции, свързани с историята на храненето. Самият Фернан Бродел има приноси в историята на храненето, и то вече преведени на български език.²⁰ Историята на храненето е интердисциплинарна, тя включва стопанска история, социална история, история на културата и т.н.,

20 Вж. различни места в Бродел, Ф. Материална цивилизация и капитализъм XV-XVIII в. том I. Структури на всекидневието. Възможното и невъзможното. С., 2002; Бродел, Ф. Средиземноморието и средиземноморския свят по времето на Филип II. Книга първа. С., 1998.

и т.н., но тя е тематично поле в рамките на науката „история“ и като такава се възприема в цял свят. Една библиография само на историческите изследвания би заела цели страници.

Същото важи и за немалък корпус материали, свързани с историята на националната идентичност и политиката на държавата спрямо културно-историческото наследство. При това споменатите и както се опитва да ни внуши журито, странични теми са вплетени в общия исторически поток и чрез тях се търси отговор и на по-общи въпроси, които пренареждат периодизация, подкопават установени азбучни истини и разкриват тяхната наивност, стават основа за извеждане на по-обща заключения, които се отнасят и до „съвременна българска история“, и до „История на България“, и до историческата наука като цяло, и до социалните и хуманитарни науки въобще. Чудя се защо пък не са подвели тези изследвания под рубриката „стопанска история“, или „социална история“, или „история на културата“? Може би тези три им звучат някак по-сериозно, по-„исторически“. А защо не направо „агрономия“, както предлага лично проф. Табакова? Мисля, че ѝ се е видяло още по-унизително и малоценно от думички като „етнология“ и „етнография“. Интересно, но това, което е таксувано в текстовете, предложени от журито като „етнология“, „етноложки“, „социология“, „науки за културата“, „историография“ в рецензията проф. Иван Илчев от състоял се преди 2 години конкурс е наречено „областта на социалната история, разбира на широк смисъл на думата.“²¹ Но това жури гони явно други цели. Някак „социална история“ по проблеми и на „съвременната българска история“ звучи прекалено близо до конкурса и не бива да се допуска. Всъщност следвайки „опорните точки“, журито само поставя под въпрос собствената

²¹ Илчев, с. 2, <http://rd.swu.bg/media/7787/rec_ilchev.pdf> (14.07.2014, 13:30)

си уместност като състав. Когато проф. Табакова пише във връзка с мащабната ми историографската студия за Стамболов и стамболовизма 1944-1989 г., че „*тук отново се разминаваме с конкурса – все пак в ИФ имаме направление Българска историография с двама титуляри – доценти*“,²² трябва явно да се запитаме защо единият от тях е член на журито, след като очевидно се „разминава“ с конкурса.

Както е видно, в започналата се борба с трудовете на Дечев за тяхното игнориране и нерецензиране журито прилага две елементарни и поради това особено арогантни хватки. В едната имаме дисквалифициране съобразно „опорна точка“ дефиниран цялостен период, а другата е „опорна точка“ за тематика (обявява се написаното за неистория). Това са два основни ключа за дисквалифициране на стотици страници на български и английски език. Воюва се с признати направления в съвременната историография и исторически изследвания, като история на храненето, история на технологиите, история на националната идентичност, история на всекидневието, най-последно цялата социална история и история на културата в най-широк смисъл и на практика с какво ли не, с единствената в случая цел да се избере „правилният“ и планиран кандидат.

Опорни точки“, свързани с преподаването.

Не всички лекционни курсове на Дечев са по „съвременна българска история“. Този аргумент го има навсякъде. Но той не е и не може да бъде недостатък. С него се цели по-скоро изпразването на конкурса от съдържание и той е отмяна на конкурсното начало, заложено, поне на теория, в ЗРАСРБ. Същият аргумент за „тематична адекватност“ се повтаря обикновено и в края на предложените текстове от членовете на журито.

²² Табакова, становище, с. 5

На практика аргументът звучи просто така – на единия курсовете и изследванията са „само по съвременна българска“, а на другия са както по „съвременна българска“, така и по нещо друго. А защо това да е недостатък? И последно – не трябва ли курсовете да се оценяват според обявата в ДВ? Тя не звучи точно така. Или щеше да звучи другояче, ако знаехме, че ще има втори кандидат?

Всъщност смея да твърдя, че точно преподаването е една рядко силна страна в научната ми биография – имам учебно помагало, финансирането за което е спечелено след международен конкурс и което макар да не е точно по „съвременна българска история“, но не е в драматично различна област;²³ имам две публикации дори в сферата на методика на преподаването по история във висшето образование (което е рядко срещано явление не само у нас, но и по света),²⁴ имам участие в редколегия и съм рецензент в списание свързано с методиката на преподаване във висшето образование.²⁵ Но съм се съобразил, че конкурсът не е по „Методика на обучението по история“ и съм извадил тези свои важни публикации на английски език, но когато проф. Калинова е решила да включва този педагогически елемент (във видимо желание да даде приоритет на д-р Маринова-Христиди), е трябвало да вземе под внимание списъка на всички публикации. Разбира се, че проф. Калинова прекрасно знае, че кандидатът може да води и цял курс, и половин курс, и дори курс и половина по „съвременна

²³ Дечев, Ст. Мъжественост и политика в България 1879-1944. Учебно помагало. С., 2004.

²⁴ Detchev, St. "Teaching History of Masculinity in Bulgaria". – In: Academic Exchange Quarterly, vol. 11, Issue 4, Winter 2007, pp. 216-221; *Teaching History of Masculinity in Bulgaria* – Working Papers on Teaching and Learning, Curriculum Resource Center, Central European University, Budapest, 2006.

²⁵ <<http://academics.georgiasouthern.edu/sotlgsu/journal/editorial-review-board>> (14.07.2014, 13:30)

българска история“ с всякакви възможни хорариуми и педагогическият му опит, както и изследователската му дейност напълно говорят в тази полза. В самата катедра по „История на България“ на СУ, чиято история проф. Калинова добре познава има немалко преподаватели, които са водили различни, както равнопоставени, така и разнопоставени курсове. При това дори не в съседни периоди (модерна и съвременна Българска, или нова и най-нова) а и през период (да речем най-нова и ... Възраждане). И са много по-именити учени и от мен, и от проф. Калинова. Нали?

Изследванията на Дечев са по „значими дялове на историческата наука“, „актуални за нашето съвремие теми“, но са встрани от преподаването в катедра „История на България“. Това твърдение на доц. Н. Христова²⁶ (без да е ясно казано, то присъства и в другите текстове) наистина е едно блестящо доказателство за съществуването на „опорните точки“. Не прилича на външен член на журито да се изказва най-малкото по този начин. Да оставим настрана, че доц. Христова на практика е отменила конкурсното начало. Аргументът е интересен, но той може да бъде преобърнат и прочетен и с друг акцент. Основните насоки на преподаване по „съвременна история на България“ в катедра „История на България“ при СУ са встрани от „значими дялове на историческата наука“ и „актуални за нашето съвремие теми“. Ако това е така, то какъв по-добър повод от този конкурстазиситуация да бъде поправена и преподаването по „съвременна българска история“ вече да бъде от тук нататък по „значими дялове на историческата наука“ и „актуални за нашето съвремие теми“.

Всички курсове и изследвания на Маринова-Христиди са само по „съвременна българска история“. Не е много ясно защо това се изтъква и мисли като непоклатим аргумент. Напоследък на тази не особено

²⁶ Христова, становище, с. 4

предизвикваща гордост тясна специализация в българската историография се спря М. Тодорова. Българският историк и до днес си остава специалист по един само период и смята интердисциплинарността за неистория.²⁷

Манипулативни похвати

Тъй като те са безкрайно много, ще открия само по-важните от тях. Ето в какви направления се очертават.

Раздуване до неузнаваемост достойнствата на трудовете на „правилния“ кандидат. Това е видно не само при запознаване със самите трудове. Тъй като определените за рецензенти и авторите на становища са принудени да правят „за фасон“ и някакви забележки, видно е дори на базата на направените от самите тях бележки. Това се отнася и до трите т. нар. тематични полета на Маринова-Христиди. Ала внимателното четене на собствените текстове на част от членовете на журито предизвиква и много основателни съмнения, че някой от тях вярва на това, за което пише. По-скоро се остава с впечатлението, че трудът на Маринова-Христиди за образованието остава изцяло в жаргона на документите и изобщо не се отгласква от тях. Човек се чуди къде проф. Мигев вижда този „строго научен“²⁸ подход; къде доц. Н. Христова открива критичен „анализ“²⁹; къде са основанията на проф. Табакова за следното генерално заключение: *„В посочените публикации Р. Маринова се извява като сериозен изследовател, който се старее да дава обективна оценка за процесите и явленията, без да си затваря възможностите да надгражда своите*

27 Тодорова, М. Живият архив на Васил Левски. С., 2009, с. 114.

28 Мигев, рецензия, с. 2

29 Мигев, рецензия, с. 3

тези.“³⁰ Всъщност, част от забележките и на другите автори подсказват именно липса на дистанцираност от архивния материал и склонност да се преразказват документи в отсъствие най-често на всякакъв анализ.

Това раздуване на продукцията на Маринова-Христиди преминава и през разглеждането на общ труд по „история на България“ на гръцки език като „монография в съавторство“³¹, която също представя за изследване. Това особено ясно личи в говоренето на проф. Мигев във връзка със статията за гръцкия печат по отношение на „Голямата екскурзия“ през 1989 г. Да оставим настрана, че тъй като това е „правилният“ кандидат дори не е забелязано, че трудът е без научен апарат. Да оставим настрана, че позициите на гръцката преса са много добре известни на българската публика и тяхното разкриване съвсем не е заслуга на Маринова-Христиди (В последните си издихания режимът на Живков с удоволствие запознаваше ежедневно зрители и слушатели с тях). Да оставим настрана, че тук изобщо нямаме никаква „гръцка преса“, а най-обикновено преразказване на една статия от гръцкия печат, за която е видимо, че е поръчана от България.³² И по-нататък на работи на Маринова-Христиди от по 2 – 3 до 3 – 4 страници им е дадена стойността на едва ли не „тежки“ и важни монографии. А това са най-често твърде кратки предговорчета, най-често без научен апарат, за известни неща и нерядко в съавторство.³³ Особено ясно

30 Табакова, становище, с. 4.

31 Мигев, с. 1.

32 Маринова-Христиди, Р. Гръцкият печат и „Голямата екскурзия“ на българските турци от лятото на 1989 г. – В: Нови извори за изследване на „Възродителния процес“. С., 2011, с. 40-44.

33 Вж. напр. Исмаилов, О., Маринова-Христиди, Р. Предговор към документален сборник „Държавна сигурност и образованието 1944–1989“. С., 2011, с. 10-12; Георгиев, Г., Трифонов, Т., Маринова-Христиди, Р. Предговор към документалния сборник

това личи у проф. Калинова, която умишлено нарича „статия“ кратко предговорче на публикувани документи (при това в съавторство, на практика явяващо се научно съобщение) и отбелязва „въпреки сбитата форма“ наличието на „съществени изводи на Р. Маринова-Христиди“.³⁴ Проф. Табакова, която злонамерено твърди за мен, че съм публикувал на по няколко места едно и също, („В общи линии някои от заглавията се повтарят в различни издания.“)³⁵ не забелязва, че споменатата тук публикация на Маринова-Христиди излиза един път като предговор, и един път в друг сборник за евреите.³⁶ И тя разсеяно пропуска, че е в съавторство. Да не говорим, че всички материали на кандидатката по „гръцката тема“ създават усещането за най-обикновена популяризация и там също трудно бихме могли да открием научно изследване и анализ.³⁷

„Пражката пролет 1968 и Държавна сигурност“. С., 2011, с. 10-14; Грозев, К., Маринова-Христиди, Р. Предговор към документалния сборник „Държавна сигурност и еврейската общност в България 1944–1989“. София, 2012, с. 12-15. Грозев, К., Маринова-Христиди, Р. Държавна сигурност и еврейската общност в България. – В: Сборник с материали от международната научна конференция „Евреите в Източна Европа и Съветския съюз по време на Втората световна война и на Студената война (1939-1989)“, проведена на 2 и 3 ноември 2012 г. в СУ „Св. Климент Охридски“. С., 2013, с. 75-79.

34 Калинова, рецензия, поради небрежно оформяне и неномериране не могат да се посочат конкретни страници.

35 Табакова, становище, с. 4.

36 Вж. бел. 32.

37 Маринова-Христиди, Р. Гръцкият печат и „Голямата екскурзия“ на българските турци от лятото на 1989 г. – В: Нови извори за изследване на „Възродителния процес“. С., 2011, с. 40-44; Същата. Ролята на Контастинос Караманлис в най-новата гръцка история. – В: Исторически личности и идеи. Сборник в чест на 60-годишнината на проф. Искра Баева. С., 2011, с. 146-154; Същата. Някои аспекти на образованието в Гърция през 50-те години на ХХ в. Преломни времена. Юбилеен сборник в чест на 65-годишнината на проф. Любомир Огнянов. С., 2006, с. 532-540.

Раздуването до неузнаваемост на приносите на Маринова-Христиди е стигнало до твърде съмнителното прехвалване дори на рецензия на кандидатката³⁸ от проф. Мигев, който пише: „Предизвиква адмирации силната, критична рецензия на Маринова за книгата на група наши автори за историята на турците в България. Кандидатката отправя справедлива, добре обоснована критика на извращенията в този труд на българската история и особено на чудовищната теза за принадлежността на българомохамеданите към турската общност в България.“³⁹ И тъй като думата „обективно“ членове на журито често използват за написаното от Маринова-Христиди, тук остава само да се запитаме – ако имаше труд за принадлежността на гагаузите към българската или гръцката общност, дали Христиди би реагирала със същата рецензия, и дали и проф. Мигев би бил така възторжен?

Представянето на трите тематични полета на Маринова-Христиди като „значими“. Политиките в областта на образованието, българо-гръцките отношения, животът на евреите в България може и да са значими, но на практика единствено в едното от изследванията на Маринова-Христиди имат някаква по-голяма предствителност, в другите две публикациите са повече на равнище научни съобщения и популяризации. В нито едно от тях не е налице израстване след равнището на „малкия докторат“ и адресиране на някакви важни въпроси както от „съвременната българска история“, така и от гледна точка на „историята на България“ изобщо. И точно тук е нещото, което всички членове на журито

38 Маринова-Христиди, Р. „Помирение в историята или примирение с историята“, издание на в. „Еврейски вести“, С., 2013, с. 5-21/ Addressing the Past, Building the Future. Contested Issues in Bulgarian History: A review of the “The Turks of Bulgaria. History, Traditions, Culture” edited by Antoni Georgieff and Dimana Trankova, Sofia, 2013, p. 22-36

39 Мигев, рецензия, с. 4.

упорито кривят. И в трите тематични полета изследванията не отговарят на много от приетите не по света, а в България дори, изисквания за научно изследване, което прави без значение шумните и упорито повтаряни констатации, че всички те са по „съвременна българска история“. Особено темата за Болоня и Болонския процес предразполага към научна кампанийна „халтура“, точно както в миналото конгресните решения на БКП, темите за Варшавския договор и СИВ и т.н. В този смисъл трудът напълно попада в това, което проф. Мигев и авторката уж критикуват – подценяването през социализма на ролята на научните изследвания и как „добиването на научни степени се явяваше главен стимул за развитието на науката във ВУЗ“⁴⁰ Основателно съмнение буди и оценката на проф. Мигев, че сме изправени пред „сериозен изследователски труд с многобройни приноси моменти, голяма част от които нямаме възможност да отбележим, поради ограничените рамки на една рецензия.“⁴¹ Тук няма място за анализ, но не може да има „многобройни приноси моменти“, когато целта е формулирана като „търсене“ на „положителните и отрицателните аспекти“ и на „добрите“ и „лошите практики“⁴² и където заявена интердисциплинарност на темата е последвана от страници, разработени в един остарял и за българската историография „ключ“.

Практически отказ от рецензиране на Дечев с цел създаване на манипулативно внушение за липса на публикации по темата. В това отношение са се отличили особено проф. Мигев, проф. Табакова и доц. Христова (общите им похвали за оригиналност на изследванията не изтриват това впечатление), без, разбира се, да изостават от тях проф. Калинова и доц. Марчева. За този отказ от

40 Мигев, с. 3.

41 Мигев, с. 4.

42 Маринова-Христиди, Р. Висшето образование в България от съветските до болонските реформи. С., 2013, с. 8.

рецензиране основната насока е зададена на първото заседание на журито от проф. Калинова. В рецензията си тя не е приложила точно този похват или поне не го е приложила в мярата, в която са го приложили останалите. В този смисъл тя ги е злепоставила допълнително, вкарвайки ги в процедурни нарушения. Ето какво пише самата проф. Калинова в началото на научния модул от рецензията си: „Като се има предвид, че конкурсът е по съвременна история на България, буди недоумение включването в представения от кандидата списък на заглавията за него на някои публикации, които са извън проблемно-хронологическия обхват на конкурса.“⁴³ И за мен също буди недоумение как автор на хабилитационен труд за времето от преди края на Втората световна война се учудва за наличието на подобни трудове.⁴⁴ Нормално е, може би, изследвания, които са по-далеч от периода да имат по-малка тежест, но те нито са крадени, нито са несъществени, нито са резултат от демонстриране на научна компетентност, която да е драматично различна от тази по така дефинираната на първото заседание на журито „съвременна българска история“. Те са оригинални. Те са публикувани в престижни издания. Те са приноси. Някои от тях са на английски език, а други са публикувани в наистина най-престижни академични издателства, които не са онова „авторитетно солунско издателство“, за което говори проф. Калинова. И пак да попитам проф. Калинова – дали според нея, явявайки се на конкурс за „доцент“ или „професор“ „по Възраждане“, покойният проф. Н. Генчев не е включил изследванията си посветени на междувоенния период, този на навечерието и началото на Втората световна война или след нея? Чрез споменатия похват се цели манипулативно внушение:

43 Калинова, рецензия, неозначени от авторката страници.

44 Вж. <<http://www.clio.uni-sofia.bg/bg/k-bghist-p9.html>> (14.07.2014, 13:30)

Дечев ни е изсипал продукция по „нова българска“ за конкурс по „съвременна българска“. Реалността е друга – в конкурса за „**доцент**“, по професионално направление **2.2. История и археология (история на България – съвременна българска история)** – един, публикуван в ДВ, бр. 7, 24. 01. 2014 г., Дечев участва с публикации по „история на България“, някои са по „нова“, а други по „съвременна българска история“. Но горната манипулация е драматично нужна на проф. Калинова с оглед на предварително планираното крайно заключение.

Избягването през цялото време на пряко сравнение между изследванията на единия и другия кандидат по „съвременна българска история“. Последната манипулация е на практика най-ключовата и води след себе си до несвършване на работата, за която журито е било избрано и определено с ректорска заповед. От там на базата на създаденото внушение за липса на публикации се застава на невярна плоскост, не се сравняват практически двамата кандидати и се стига до крайно произнасяне, което не отчита именно изследователските им възможности и постижения в полето на „съвременната българска история“. Тук са уязвими дори и привидно сякаш убедително звучащите думи на доц. Попнеделев, които пак си остават следване на „опорните точки“: *„Въпреки, несъмнените достойнства на кандидата и работата му като изграден учен с модерно мислене, считам, че представените от него трудове за конкурса не ми дават възможността да си изградя пълна картина за неговите виждания като изследовател на съвременната българска история, както като количество, така и като засегната проблематика.“*⁴⁵ **„Пълна картина“** няма как да се изгради след като „опорните точки“ са за **непълно** четене.

Манипулативно отдаване на преимущество

45 Попнеделев, становище, с. 2, неномерирана.

на биографичните данни на единия кандидат. Преекспонирането и отдаването на преимущество на биографичните данни на единия кандидат за сметка на другия е направило в крайна сметка за журито Маринова-Христиди да изглежда като кандидат с по-богата или поне също така богата международна дейност и вън от всякакво съмнение, отново според манипулативните внушения на журито, като участник в повече международни проекти. Тук се изброяват чуждестранни университети, без да се вземе предвид изобщо къде се намират те в международните академични рейтингови класации, а международните проекти изобщо не се наблюдават с какви публикации завършват и в какви точно издателства. Разбира се, всичко това не е случайно. И докато всички членове на журито не са правили сравнения по този критерий, някои са се опитали да го замажат или са минали в жанра „И двамата кандидати“, тук отново проф. Табакова се опитва да създаде внушение, че Маринова-Христиди има по-богата международна дейност, а Дечев май нещо послъгва.⁴⁶

Разглеждане в нарушение на закона и правилниците на елементи от научната биография преди получаването на степента „доктор“ с цел допълнително „самонавиване“ в полза на „правилния“ кандидат. Така например проф. Калинова имплицитно смята за недостатък и силно набляга на факта, че дисертацията ми е в полето на *„новата история на България, която обхваща периода от Освобождението до Втората световна война и с която най-вече са свързани интересите и публикациите на Ст. Дечев.“* Въпросът обаче, на който трябва да отговори журито съгласно закона и правилниците е друг. Как публикациите ми в полето на „съвременната българска история“, след получаването на образователна и научна степен „доктор“, се съотнасят към публикациите на

46 вж. Табакова, с. 4

кандидатката Маринова-Христиди след получаването на образователна и научна степен „доктор“? Въпрос, на който проф. Калинова, въпреки пространната си рецензия, на пръв поглед не отговаря и видимо и не желае въобще да отговори.

Представяне на сборника „В търсене на българското“ като сборник в съавторство. И тук целите са чисто манипулативни. Около 300 страници в този сборник (повтарям 300), което е приблизително обема на една голяма монография като тази на Маринова-Христиди за образованието, са все с мое авторство. Публикуваният дълъг авторски предговор има едновременно методологическа стойност, както и чисто приносна от гледна точка на отваряне на тематични полета в „съвременната българска история“, но целта на журито е това да остане скрито. То неслучайно е дори по-скрито при другите членове на журито, отколкото при проф. Калинова. Причината за това е проста. Другите членове на журито са следвали „опорните точки“, които са изработени от проф. Калинова в момент на силна емоционална превъзбуда в първите дни след получаването на известието, че противно на първоначалния сценарий ще има втори кандидат. След като е започнала вече да се запознава с текстовете, на проф. Калинова се е наложило да установи, че е нужно търсенето на някакви по-елегантни начини. И все пак, рецензията поне показва, че проф. Калинова е силна в броеването. Защо ли не е преброила обема от авторска продукция в сборника по-горе, който обем дори надхвърля множество самостоятелни монографии излезли като отделни книги?

Извеждане напред в текстовете на журито на изследванията на Дечев по „нова българска“ с цел създаване на манипулативно внушение, че кандидатът няма какво да представи по „съвременна българска история“. По този начин публикациите ми в полето на

новата българска история за периода 1878–1944 г. се използват, за да се скрият и покрийт публикациите, изследванията и частите от трудове, които засягат, и то с оригинален архивен материал, богата литература и интердисциплинарен подход, периода след 1944 г. Много добре това може да бъде илюстрирано с манипулативната стратегия на проф. Калинова, която говори първо за трудове, които са № 9, 10, 11, като че ли тези числа са преди №1. Странно? И едва ли би се намерил някой, който да не се съгласи, че е дори повече от странно, когато едва към края на частта за научната продукция проф. Калинова започва по следния начин: „Ст. Дечев участва в конкурса и с книгата **„В търсене на българското. Мрежи на национална интимност (XIX-XXI век)“** (С., 2010; № 1)“ Манипулацията в случая съвсем не е случайна. На проф. Калинова ѝ е нужно да мине първо през № 9, 10, 11, за да създаде нужното ѝ за крайния резултат манипулативно внушение, че Дечев е изсипал на журито изследвания по „нова българска“ за конкурс по „съвременна българска“.

Проф. Вл. Мигев например е споменал, че част от публикациите на Дечев засягат дори и периода на „Възраждането“, защото това не разваля картината, която се търси като крайно впечатление. Но същият е оставил съвременния период напълно неразгледан, макар, за разлика от Възраждането, там да се опирам на въведен в обръщение от самия мен богат и разнообразен нов архивен материал, който значително надвишава всякакви опити в полето на т. нар. „възрожденска история“. Но признаването на първото не е пречело на крайната цел, а второто ще пречи. Споменаването на „Възраждането“ има и още една цел. Допълнително да намали страниците, посветени на „съвременната българска история“, като всички страници, посветени на политиката на БКП от 50-те до 80-те години на XX век към градчетата като Копривщица и Мелник, да се

представят за „занимания на Дечев с Възраждане“. Тук наистина имаме „с един куршум два заека.“ Но нямаме почтеност.

Открита дезинформация с цел скриване и игнориране на приноси на единия кандидат. Освен споменатия вече отказ от четене и рецензиране налице е и открита дезинформация за съдържанието по отношение на „съвременната българска история“. Изцяло манипулативни и неверни са твърденията на проф. Мигев: *„От предложения списък на трудовете се вижда, че интересите на кандидата са насочени преди всичко към времето на Българското възраждане и новата история на България /1878-1944 г./ с добре очертан приоритет за периода 1878-1912 г. Очевидно е, че Дечев стои далече от проблемите на периода от края на Втората световна война до наши дни.“*⁴⁷ Невярно. Поне към ден днешен изследванията ми по „съвременна българска история“, и то с архивен материал, често дори по-разнообразен от този на Маринова-Христиди, са много повече от тези, посветени на „Българското Възраждане“. Даже, ще кажа на проф. Мигев, чиято рецензия не му била стигала да изброи приносите на Маринова-Христиди за „съвременната българска история“, че на Дечев може и да се окажат повече.

По повод на студиите ми за боба и пипера проф. Кр. Табакова пише: *„След 2012 г. има два материала (за лютите чушки и боба като българско национално ястие – тук се опира основно на изследвания на агрономи)...“* Резюметата от тези две студии (не подметнатото „два материала“) са на сайта на СУ и всеки, който ги прочете ще осъзнае, че проф. Табакова е не само злонамерена, но че и изобщо не ги е прочела. Опирането пък „основно на изследвания на агрономи“ си е просто не мога наистина да намеря друга дума – лъжа.

Не остава по-назад в дезинформирането и доц.

⁴⁷ Мигев, с. 6.

Марчева: *„Единствено отнасящи се до съвременната българска история са двете големи историографски студии под общото название „Нежеланият Стамболов“ (№ 4 ,5).“* Отново невярно (Вж. резюмета).

Но дезинформациите вървят не само когато не е прочетено нищо като в случаите с проф. Мигев, проф. Табакова, доц. Марчева и останалите нечели. Дезинформира се дори и когато се чете. Ето какво пише например проф. Калинова за текст, който, смее да твърдя, представлява интерес не само за българската публика и българските историци: *„Като оценявам високо отличната осведоменост на Ст. Дечев върху състоянието на чуждестранните изследвания по теми, свързани с нацията, националната идеология, националната идентичност и всекидневието, както и стремежа му да обогати методологично тези изследвания и да постигне максимална интердисциплинарност и разполагане на „българския случай в рамките на една широка международна панорама“ (с. 45), намирам, че той е реализиран най-успешно в границите на периода от средата на XIX и началото на XX век, който авторът безспорно познава най-добре.“* Тук вече може би трябва да проявим разбиране към неприятно усещане на проф. Калинова, че някой и е навлязъл „в периода“ и е нарушил онова неписано правило, за което говори проф. Мария Тодорова. Аз пък мисля, че приносите за комунистическия период никак не са малко и те са очертани ясно в публикуваните на сайта резюмета. Затова и няма нужда тук да ги повтарям. Ще спомена един, при който сравнявайки българския, арменския и македонския случай през комунистическия и посткомунистическия период, достигам до заключение, което далеч надхвърля като значение българската историография, както и изобщо историографията и се явява – смее да го кажа – принос в социалните науки и хуманитаристиката. Този принос се прави

на базата на презирана от журито проблематика – предпочитанията и наименованията на храни, при които и през комунистическия и посткомунистическия период в трите държави се интегрират и одомашняват много османски ястия, а в Македония и Армения, за разлика от България, много югославски и съветски. Така е разкрита мощната роля на политическата институционална рамка и на националната държава да нарича, да създава имена и да изгражда идентичности. Освен този могат да се посочат и куп други приноси в полето на „съвременната българска история“.

Към тази дезинформация на проф. Калинова спада и създаването от нея на впечатление, че по отношение на музикалната политика на комунистическия режим не работя с оригинален архивен материал. Това просто не е вярно. (вж. Резюмета). Особено голяма е дезинформацията на проф. Калинова относно студиите за пипера и боба. И двете ще се появят съвсем скоро, и то в издания с профил „история“, а не в етноложки, защото такива те не са. Това е една социална история на храненето, в която могат да се открият елементи от стопанска история до история на културата. Но за да стане ясно, че проф. Калинова манипулира – ще го демонстрирам и математически. Тя например твърди: *„В тях обаче на преден план определено е изведен етноложкият подход, а периодът на съвременната история се оказва само допълващ основния разказ. В първата студия на него са отделени едва 8 от общо 50 м. с., а във втората – 9 от 34 м. с., при това и в двете изследването за този период е върху много по-ограничена изворова база, а и изводите са доста повърхностни и разминаващи се с претенциозно звучащите заглавия.“*⁴⁸ Тук просто манипулацията и подвеждането у проф. Калинова са стигнали до неподозирани висоти. Първо тези „м.с.“ не означават нищо защото форматването на двата текста

48 Калинова, рецензия, няма посочени страници.

се оказва, че е различно и тази уговорка тук е била необходима, след като проф. Калинова е започнала да брои. Подходът – пак да повторим – не е етноложки. Нито пък „съвременната история“ е допълваща. Там има консултиране на сериозна литература, работи се и с богат архивен материал (вж. Резюмета). Студиите използват наистина чушките и боба, навлизат в полето и на стопанската история, социалната история, историята на туризма, на ресторантьорството, историята на културата в най-широк план и т.н., при това с наистина ценни цялостни заключения за модернизацията както през комунистическия, така и през посткомунистическия период. Заглавията са претенциозни, но те са защитени в текста. От студията за боба например разбираме, че и през 80-те години на ХХ век, след половинчата модернизация, бобът не само остава първостепенна и важна храна за мнозинството от населението, но и режимът на Живков след една възходяща тенденция до към средата на 60-те, на практика не може да осигури тази храна на населението през 70-те и 80-те. Между другото, тази тема и тезите ми по нея от около 2 години имат достатъчна публична известност и всеки сам може да прецени.⁴⁹ Но е сигурно, че проф. Калинова просто дезинформира. Всъщност ако човек прочете само становището на проф. Мария Радева, а не това мое възражение, или поместеното на сайта на СУ резюме на труда, ще разбере истината по въпроса.

Скриване по-богатата проблематика и по-широката архивна база на Дечев дори само ако се вземе „съвременната българска история“. Този манипулативен похват играе важна роля и той представлява пряка последица от изброените по-горе. Когато изследванията ми съгласно „опорните точки“ не се четат, това прави прилагането му особено успешно, а от там хвърля в

49 <<http://www.redhouse-sofia.org/AudioVideo.aspx?id=678&date=10.2012>> (14.07.2014, 13:30)

заблуждение и колегията, и Факултетния съвет на ИФ. И разбира се, както засегнатата проблематика, така и наборът от архивна документация, надвишава тази на Маринова-Христиди. При това в случая всички мои публикации, посветени на „съвременната българска история“, са аналитични. Нито една от тях не е нито краеведческа, нито лишена от архивен материал, нито пък представлява по-скоро популяризация по определена тема. Всички мои изследвания по „съвременна българска история“ – смея да твърдя – имат изведен проблем и спрямо въпросите на „съвременната българска история“ достигат до изводи, които надхвърлят тясната проблематика. Това е и още една причина да се каже – ама той пише за боба и пипера. Да, пише за боба и пипера, но как? И тръгва от боба и пипера, но докъде стига? За всичко това журито мълчи. Изобщо всичко това трябва да скрие, че дори да се вземат само и единствено трудовете по „съвременна българска история“, двамата кандидати стоят на различно изследователско равнище, и че макар и да съм се занимавал с проблематика от преди края на Втората световна война, използвам за изследванията си по-богат и разнообразен архивен материал.

Манипулиране на международната видимост на кандидатите. Тук на журито естествено е било особено трудно и то е положило доста усилия, използвало е редица стилистични и реторични похвати с цел манипулация и дезинформация и създаване поне на дискурсивно равнище усещане за равностойност на кандидатите. Специализациите, участията в конференции и лекциите ми обикновено са представени „в чужбина“, или „в редица чуждестранни университети“.⁵⁰ Всичко това върви в съчетание с детайлното изброяване на държави и университети при Христиди. При това срещу Дчевите чужбини и публикации в чужбина, проф. Калинова

говори как в съавторство Маринова-Христиди ще излезе в „авторитетно солунско издателство“. Според проф. Табакова пък става дума за „млад и перспективен учен, който е търсен от авторитетни университети.“⁵¹ И доц. Марчева пише в същият дух: „Нейните изследвания са намерили приложение в други публикации, у нас и чужбина, което говори за разпознаваемостта на авторката в историографията.“⁵²

Но така или иначе, фактите са си факти. Срещу Университета „Карло Бо“ в Урбино (Италия), Западномакедонския университет в гр. Флорина (Гърция) и Университета на град Хайфа (Израел) стоят все пак Амстердамският университет, Университетът Комплутенсе в Мадрид, Централноевропейският университет в Будапеща, Калифорнийският университет в Бъркли, Лондонският университет (UCL), Колумбийският университет в Ню Йорк, Харвардският университет в Кеймбридж, щата Масачузетс и т.н. Сега трябва само да се отворят международните рейтингови класации и те ще говорят достатъчно. Никой не се и съмнява, че ако Маринова-Христиди беше посетила и част от университетите, изброени по-горе, те щяха да кънтят и да се прескачат по целите рецензии и становища. В случая за Дчев са оставени формулировките „редица чуждестранни“, а за Христиди „авторитетни университети“.

Отклоняване от темата с цел разводняване с ненужна информация, за да не се рецензира реално научната продукция на Дчев. Така например проф. Кр. Табакова, вместо да рецензира представената от мен изследователска продукция, решава да ни съобщи кой бил лектор по български език в Испания: „Доц. Дчев е бил гост преподавател в Университета Комплутенсе, Испания в този университет се изучаваше дълги

51 Табакова, с. 2

52 Марчева, с. 1

години и български език, а там наш преподавател по сравнителна лингвистика беше проф. Иван Кънчев, чл. кор. на Испанската академия на науките);⁵³ Едно становище или рецензия, така или иначе, дава много малко място за анализ и в този смисъл отклоняването може да се тълкува единствено като липса на елементарно уважение и дълбоко пристрастно отношение към кандидата. Защо е необходимо да се губи време с излишна информация, нямаща отношение към конкурса?

Превръщането на широките интереси на автора като период и проблематика, както и интердисциплинарната му методология (и двете позитив в цял свят) в недостатък. Тази манипулация определено пронизва т. нар. рецензии и становища (единствено с изключение на проф. М. Радева). Тук определено усилията на журито не предвещават нищо добро за българската историография. Те са определено метастази на онова време на „капсулираност“, което проф. Радева представя като отминало. Още повече, че и малцината останали вече добри студенти и с амбиции явно ще ги учи на история представител на възможно най-традиционалисткия подход като Р. Маринова-Христиди.

Неравностойно третиране на двамата кандидати

Изложеното дотук също е част от неравностойното третиране на двамата кандидати, но можем да обособим и самостоятелен раздел. Ще започна с една от забележките на проф. Калинова: *„Най-сериозна е забележката ми към изискваната автосправка за научните приноси на кандидата. Не само номерацията в нея не отговаря на списъка на заглавията по темата на конкурса, но и самата справка изглежда съставена в доста по-ранен период и за други цели. Заглавията на част от публикациите не съответстват на тези от списъка и са явно работни,*

тъй като и за самите публикации е отбелязано, че са под печат, а на практика те са приложени като вече издадени (№ 3 от автосправката и № 9 от списъка на публикациите). Някои от посочените заглавия, за които кандидатът е дал справка за приносите, изобщо не са приложени и не фигурират в списъка на публикациите – напр. № 8 и 11, а други са посочени с различни заглавия и публикувани в различни сборници и списания - № 1, 2 4, 6, 8, 9, 12, 13.“

Цитирах изцяло този текст защото той е особено показателен за отношението на проф. Калинова спрямо мен. А сега искам да ѝ благодаря, тъй като това ми дава възможност и ме кара да говоря за проблеми, които не желаех да зачеквам въобще. Написаното горе от проф. Калинова е вярно. Но ако проф. Калинова си мисли, че решилият да си подаде документите за уж „конкурс“ за заемане на академична длъжност в СУ трябва да премине само през журито, тя определено се лъже. Препятствията започват още с подаването на документацията. При това тук реакцията е по-интересна и неподправена, тъй като ситуацията е спонтанна, а не е свързана с по-дълго обмисляне как да изнамерим такива „критерии“, че на практика да отстраним единия кандидат от конкурса (журито разполага с 2 месеца да ги измисли и съгласува, а служителката на СУ с броени секунди за реакция на момента).

Та изобщо в деня на подаването на документите отсъстваше списък с приносите. Причина за това бяха следните думи от вече спомената предишна рецензия на проф. Иван Илчев: *„И накрая една критика или по-скоро препоръка. Аз самият съм изпитвал затруднения, когато съм се сблъсквал със законовото изискване да оценявам сам приносните елементи в работите си при различни етапи на научното и служебното ми израстване. Винаги съм се чудел защо е поставено – моето навярно несериозно обяснение е, че се прави, за*

да позволи на рецензентите да не четат (С.Д. четейки повечето от „рецензиите“ и „становищата“ в този конкурс се уверяваме, че това наистина е така) внимателно трудовете на евентуалния кандидат. Обикновено съм отказвал да изпълнявам това изискване, като съм посочвал, че е задължение на рецензентите, журитата или научните съвети да правят своята лична преценка или съм подхождал съвсем формално към него.”⁵⁴

Та ето защо тръгнах към подаване на документите с подписан от мен текст, който съобщаваше на журито споменатите обстоятелствата и оставаше на него да прецени приносите. Пред стая 108 на Ректората бях посрещнат с видима тревога и смущение. Установяването, че кандидатът е от друга институция моментално формира различен подход. Наличието на отделните документи не просто се констатираше от служителката, но имаше и задълбочаване в съдържанието им. Веднага започна да се търси усилено нещо, дето да липсва. Та първото беше, че няма приноси и не може така без приноси да се приемат документи. След като обясних как ректорът гледа на факта и че това може да се провери и в Интернет се каза: „А, е, добре, приноси, както и да е, но има само медицинско, а нямате психодиспансер! О, не мога да Ви приема документите! (а все пак в правилника на СУ се говори за „документ за физическо и психическо здраве“, а не за документИ). Макар да бях в болнични (от 24 февруари до 17 април 2014 г.) и със забрана за вдигане на тежко (документите ми бяха занесени до стая 108 от придружител), бях накаран, въпреки диагнозата си, да ги извадя от стаята самостоятелно всичките три комплекта документи, защото няма да ми ги приемат. Благодарение на любезността на портиерите на СУ метрите носене бяха сравнително малко. След като след половин час документът от психодиспансер беше у мен,

⁵⁴ Вж. Илчев, с. 5, <http://rd.swu.bg/media/7787/rec_ilchev.pdf> (14.07.2014, 13:30)

отново пред стая 108 дойде ред на липсващите „приноси“, които придобиха драматично значение. Принтирах тези, които имах и отстраних бележката до журито с обяснение защо те отсъстват. (При отстраняването на тази бележка, се оказва, съм измъкнал, без да искам, и текста за честването 2012-13 г. на Балканските войни, та затова някои членове на журито не са го открили, но той е широко известен на нашата академична общественост в Интернет, а и липсата му не е определяща за крайното им решение). Сега пък излезе аргументът, че макар и да не е изтекъл срокът за подаване на документите и да е налице вече документ и от психодиспансер, както и приноси, вече е много късно и на практика подаването на документите било приключило още преди края на работния ден. Благодарение на зам.-ректорът проф. Чавдарова, която нареди да ми приемат документите, все пак успях да ги подам.

Разказвам тези стигащи почти до тотален битовизъм подробности, за да подчертая как журито е имало допълнителна работа около това, което не можа да бъде предотвратено на 24 март – недопускането на втори кандидат в т. нар. „конкурс“. Така, че усилията на журито за елиминиране „служебно“ на единия кандидат съвсем не са единствените в цялата брънка на „конкурса на Р.М.-Х.“ Тези настроения бяха потвърдени и от първоначалното ми радушно посрещане в деканата на ИФ, последвано от повече от съдържано (стори ми се хладно) на другия ден, когато вече се знаеше кой съм аз и от какво се интересувам (исках да получа копие от заповедта за журито).

Тук като четем „рецензиите“ и „становищата“ подозрението на проф. Илчев, че изискванията за „приноси“ са с цел да не се четат се потвърждават напълно. Ала точно тези споменати от проф. Калинова различия в автосправката и подадените за конкурса трудове дават случайната, но и прекрасна възможност да видим колко

е бил прав в едно от твърденията си ректорът, и видимо неправ в другото. При липса на „приноси“, ако не носех стари приноси в мен, нямаше да бъда допуснат до конкурса без всякакво реално и съществено основание. Но липсата на пълно описание на приносите, и то точно за някои от заглавията по „съвременна българска история“, показва колко прав е бил проф. Илчев, изказвайки предположение, че измислилите това изискване са били водени най-вече от идеята и предишните рецензенти и научния съвет, и сегашните членове на научните журита да си спестят всякакво четене. И както имах възможност вече да демонстрирам, наистина ред членове на журито (пет от седем със сигурност) са в процедурни нарушения. Те просто не са чели и когато говорят за невключени в „приносите“ изследвания по „съвременна българска история“ все едно, че говорят за нещо съвсем друго.

Трябва да благодаря на проф. Калинова и за друга нейна бележка по-горе. Тя гласи: „Някои от посочените заглавия, за които кандидатът е дал справка за приносите, изобщо не са приложени и не фигурират в списъка на публикациите – напр. № 8 и 11, ...“ Да, вярно е. Изобщо не са приложени. Първата не е приложена, за да не се повтаря, което опровергава манипулативното внушение на проф. Табакова, че едва ли не кандидатът публикува едно и също на няколко места. Втората не съм приложил, защото е посветена на методиката на преподаване във висшето образование, където съм участвал и в два международни проекта,⁵⁵ имам публикации на английски език⁵⁶ и съм член на редколегията и рецензент на списание „International Journal for Scholarship of Teaching and Learning“ към Южния университет в щата Джорджия от 2007 г. до

сега.⁵⁷ Тук е мястото да напомня обаче, че за разлика от тези публикации по „методика“, публикациите по „нова българска история“ са си съвсем на мястото. Така че моите документи определено печелят по отношение на тематична адекватност сравнени с адекватността при формиране състава на журито.

Та да се върнем на това, че неравностойното третиране на кандидатите започва от самото подаване на документите, но както показва работата на журито съвсем не свършва дотам. Ето в какви направления се осъществява то:

Раздуване значението на малък брой страници при Маринова-Христиди и омаловажаване при Дечев. Сами преценете. Оценявайки твърде миниатюрен предговор на Маринова-Христиди, при това в съавторство и без научен апарат, проф. Калинова пише: „*Въпреки сбитата форма, в нея (С.Д. трите или петте страници са представени за статия) са отразени съществени изводи на Р. Маринова-Христиди, направени в резултат от запознаването ѝ с голям масив документи от архива на Комисията по досиетата.*“ А какво отношение получава Дечев, ако е разгледал някъде „съвременната българска история“ в характерните за Христиди често 2 – 3 до 3 – 4 страници. Нека да чуем отново проф. Калинова: „*Единствено в предговора (р. 3-7) и в заключението (р. 164-170) авторът споменава в най-общ план съвременния период*“⁵⁸ Или пък в случаите когато говори за студиите за „боба“ и „пипера“, проф. Калинова е безапелационна: „*... периодът на съвременната история се оказва само допълващ основния разказ. В първата студия на него са отделени едва 8 от общо 50 м. с., а във втората – 9 от 34 м. с.*“⁵⁹ В единият случай е „само“, „единствено“, „малко“,

55 <<http://web.ceu.hu/crc/sotl/resources.html>> (14.07.2014, 13:30)

56 „Teaching History of Masculinity in Bulgaria“. – In: Academic Exchange Quarterly, vol. 11, Issue 4, Winter 2007, pp. 216-221

57 <<http://digitalcommons.georgiasouthern.edu/ij-sotl/editorialboard.html>> (14.07.2014, 13:30)

58 Калинова, с. няма страници

59 Пак там

„в най-общ план“, а в другият е „въпреки сбитата форма ...“ А казаното на страниците, за които говори проф. Калинова е наистина съществено за „съвременната българска история“. (Вж. резюмета)

По подобен начин, имайки предвид документите при Маринова-Христиди от два архива – ЦДА и архива на Комисията по досиетата – доц. Н. Христова говори за „богатата документална база“,⁶⁰ но ако си беше дала труда наистина да прочете нещичко от мен, щеше да види и по-богата, и по-разнообразна архивна база.

В същия дух проф. Табакова решава да напомни по повод студията за Стамболов и стамболовизма след края на Втората световна война, че „*все пак в ИФ имаме направление Българска историография с двама титуляри – доценти*“.⁶¹ Интересно как, рецензирайки колегата Маринова-Христиди, проф. Табакова не е забелязала, че все пак в ИФ има и направление „съвременна българска история“ с двама титуляри – доцент и професор. Защо ли пък е този нов доцент? Или четейки толкова страници на Маринова-Христиди за образованието, да се сети, че по утвърдилата се практика в ИФ на СУ историята на образованието се работи в направление „Педагогика. Методика на обучението по история“ с не двама, а цели няколко хабилитирани. Но този факт явно не е много в полза на „правилната“ страна. По тази произволна и пристрастна логика Маринова-Христиди може да се окаже и съвсем излишна за ИФ, но просто този подход не е в посока да обслужи „правилния“ кандидат.

Изкуствено отделено в рецензии и становища повече място на Маринова-Христиди. Тук нещата започват брутално още при първия публикуван текст (води се рецензия) на проф. Вл. Мигев. Той е посветил на „правилния“ кандидат Маринова-Христиди почти 5 страници, а на другият едва 8 изречения. Очевидно под

60 Христова, с. 3.

61 Табакова, с. 5

влияние на създалата се академична и състезателна атмосфера на първото заседание на журито! И доц. Н. Христова не се различава кой знае колко – 3 страници за Маринова-Христиди срещу 1 страница за Дечев. Всичко това е резултат от следването на „опорните точки“, покрай които без рецензиране са оставени куп страници, посветени на „съвременната българска история“.

Отказ от рецензиране и дисквалифициране на публикации на Дечев като публикувани без научен апарат не се съчетава с подобен подход при Маринова-Христиди. Така например научните съобщения на Маринова-Христиди с големина от по 3–4 страници, някои от тях в съавторство и определено без всякакъв научен апарат, се разглеждат и дори ни се представят като фундаментални научни изследвания. За сметка на това проф. Табакова, говорейки за моя статия публикувана в „Либерален преглед“ (която всъщност е дадена и в сборник, при това сред документите е сложено не само копие, а цялото сборниче, тъй като не е обемно), определено манипулира, че е публикувана само в електронно издание: Ето: „... два материала в електронното списание **Либерален преглед** („Граници и идентичности – от „селяни“ и „християни“ до „българи“ и „сърби“ (1877–1918 г.)“); „За разказаните и неразказани Балкански войни – сто години по-късно“), което, макар и популярно в интелектуалните среди, не е научно списание (липсва научен апарат).“ Първо не е само в „Либерален преглед“, а и в сборник „Границите“. И второ – има научен апарат.

Самоцелното и злонамерено търсене на пропуски при Дечев в съчетание с липса на всякаква научна оценка на публикуваното от Маринова-Христиди. Напълно се премълчават фундаментални недостатъци в публикациите на Маринова-Христиди – липса на изведен и формулиран проблем; фактически никога няма формулирана истинска цел; често изследванията

просто не ни казват на практика нищо ново; нередко липсват всякакви преходи в текстовете; необоснована структура, която следва не разглеждания проблем, а различните архиви и отделните корпуси преразказвани документи; цялостна склонност към преразказване на документи; честа липса на дистанция от извора и т.н. Събрани накуп те поставят под съмнение научния характер на тези публикации.

За сметка на това, след като на куп места проф. Калинова изобщо не е обърнала внимание на използваните от мен архиви, нито ги е споменала, а на против – създава целенасочено усещането за незадълбочени изследвания – изведнъж тя решава да обърне внимание, че в студията за стамболовизма след края на Втората световна война няма архив (макар, че такъв има, но в степента, в която е било нужно за изводите и решаването на проблемите). В случая изводите за завоя са уплътнени достатъчно и са убедителни; точно преходът от „народната демокрация“ към еднопартийно управление на БКП е даден като причина за този завой.⁶² Проф. Калинова ме насочва към известните публикувани документи в „Съдът над историците“ и сборниците „Предизвикателствата на промяната“ и „Историческата наука в България“,⁶³

62 Дечев, Ст. *Нежеланият Стамболов: Раждането на новата интерпретация за Стамболов и стамболовизма в българската историография в края на 40-те и началото на 50-те години на XX век.* – Анамнеза, 2008, кн. 2, с. 50-53, 76 и сл.

63 Вж. Мутафчиева, В., Чичовска, В. и др. *Съдът над историците. Българската историческа наука. Документи и дискусии 1944-1950.* София: академично издателство „Марин Дринов“, 1995. Баева, Искра, Митев, Пламен (съст.) *Предизвикателствата на промяната.* София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2006; Запрянова, Антоанета, Нягулов, Благовест, Марчева, Илиана. *„Историческата наука в България – състояние и перспективи, Исторически преглед, 2005, 1-2, с. 3-97, както и Запрянова, Антоанета, Нягулов, Благовест, Марчева, Илиана (съст.) Историческата наука в България – състояние и перспективи.* София: академично издателство „Марин Дринов“,

пропусайки основната теза, изложена в самото начало, че завоят в темата за Стамболов и разгръщането ѝ има своя специфика, различна от цялостното преустройство и налагане на задължителна идеология и методология. Изобщо темата за Стамболов е доста специфична в това отношение и неслучайно всеки, който е чел внимателно е установил, че неслучайно – макар да са правени множество пробиви в историографията от края на 40-те до 80-те години – Стамболов като цяло остава в много голям смисъл и до края „нежелан“. Иначе в обсъждането от пролетта на 1948 г. въпросът за Стамболов е доста приглушен и от дебата между Т. Влахов и Ал. Бурмов не се научава нищо повече от това, което е известно вече в студията ми.⁶⁴ Изобщо около тази тема, както съм се опитал да покажа, съществуват доста заблуди, резултат от късен фокус. Аз още в началото ясно извеждам, че Стамболов е отделен и самостоятелен казус в цялото методологическо и оценъчно преустройство. Дори и след години Ил. Димитров преувеличава в известен смисъл издаването на „Строителите на съвременна България“ като „библия на русофосството.“ Истината е, че дори и в предаванията на радиостанция „Христо Ботев“ от Москва през 1942 г. „Строителите“ са „хубава книга“.⁶⁵ Интелигентите комунисти са наясно, че Д. Благоев е критикувал липсата на „класов подход“, но българската левица се отнася положително към книгата. А що се отнася до „Предизвикателствата на промяната“ и „Историческата наука в България“ много ми е интересно как лично проф. Калинова би ги интегрирала в моя текст? Аз и в момента не им виждам мястото там. Всъщност, през цялото време, докато чета бележките на

2006.

64 Съдът над историците..., с. 313-314.

65 Говори радиостанция „Христо Ботев“, Т. 2: 1 ян. 1942-17 юли 1942 / Ред. Илиа Кюльовски. С., 1951.

проф. Калинова, оставам с впечатлението, че тя иска невъзможното.⁶⁶ И това наистина е така в най-буквалния смисъл. Накрая тя пита защо в студии, излезли през 2008 и 2010 г., не е отразен сборника от 2013 г. за „Българския комунизъм“.⁶⁷ Всъщност намирането на хей такива „кусури“ е цялостният патос от работата на почти всички членовете на журито.

Не по-назад в злонамереното четене остава и проф. Табакова. Когато оценява статията, посветена на честванията през 2012-2013 г. на Стогодишнината на Балканските войни,⁶⁸ тя единствено пише следното: *„Съществува едно много сериозно изследване, което препоръчвам на колегата за Балканските войни и формирането на историческите представи в системата на образованието на Св. Будинов. В него се използват както историографският подход, така и социологическите анкети, на чиято база авторът е постигнал много сериозни научни резултати за дидактическия прочит на историята.“*⁶⁹ Това има да ни каже проф. Табакова по повод на единствения в страната анализ как са минали честванията на 100 годишнината от Балканските войни в България през 2012-2013 г и как държавните институции, българските медии и научните среди са отбелязали Стогодишнината (а не „системата на образованието“) –

66 Разбира се, това не означава, че темата не може да се обогатява и че всичко е казано от мен. Напоследък, в появилата се негова монография за 9 септември 1944 г., колегата Александър Везенков обърна внимание на наченатите още от 30-те интересни промени в обществените настроения и постепенното прехвърляне на старите русофилски чувства в България към царска Русия вече и спрямо Съветския съюз. Вж. по-конкретно Везенков, Ал. 9 септември 1944 г. С., 2014, с. 131-136.

67 Българският комунизъм, 2013.

68 Дечев, Ст. За разказаните и неразказани Балканските войни – Сто години по-късно. – Либерален преглед, 12 август 2013, <<http://www.librev.com/prospects-science-publish/2139-2013-08-12-08-29-32>> (14.07.2014, 13:30)

69 Табакова, с. 5

изследване на покойния Св. Будинов от 1999 г. за темата в училищното образование.⁷⁰ Тук всякакъв коментар е просто излишен. Много прилича на забележката на проф. Калинова защо през 2008 и 2010 г. не съм ползвал публикации от 2013 г. Особено показателно е обаче, че в изследването на Св. Будинов не се засягат т. нар. „неудобни теми“, които аз разглеждам в работата си.

Въвеждане на извънзаконови условия и правила с оглед игнориране на Дечев. Става въпрос за правила и изисквания, които са дори противозаконни, но те се въвеждат доколкото биха могли да работят в полза на „правилния“ кандидат. Тук проф. Табакова стига до абсурд. Тя твърди, че приложените публикации „в повечето случаи са публикувани преди 2010 г. – т.е. във връзка с обявения конкурс за доцент в ЮЗУ.“⁷¹ Налице е невярно твърдение, доколкото достатъчно неща са излезли и през въпросната 2010 г. (вж. Резюмета – става дума за цели три книги) Но в отбелязването на проф. Табакова се крие изискване нямащо го в закони и правилници, за всеки отделен конкурс, който е все за „доцент“, кандидатът да предлага нов и нов хабилитационен труд. А дали е трябвало да се пише още и след 2010 г., и то само за конкурс отново за доцент? Тук освен, че решението за обявяване на конкурс бе взето след дълги перипетии и скандали чак на 16 септември 2009 г. , нека да дадем думата на рецензента по-късно на конкурса в ЮЗУ, ректора на СУ проф. Илчев: *„Всъщност той (става въпрос за Дечев – С.Д.) отдавна е надхвърлил стандартното ниво за доцент и конкурсът за него е трябвало да бъде обявен още преди няколко години.“*⁷² Да, за проф. Илчев може Дечев през 2009-11 г. „отдавна“ (!!!) да е „надхвърлил стандартното ниво за

70 Будинов, С. Балканските войни 1912-1913: Ист. представи в системата на науч.-образователната комуникация. С., 2005.

71 Табакова, с. 4.

72 Илчев, с. 8

доцент“, но за проф. Табакова трябва още да публикува и след 2010 г. все за доцент и да се доказва, че трябва да е доцент.

Особено пристрастно и неравностойно третира двамата кандидати журито, когато нарушава предварителните си уговорки за период и държава, когато те са в полза на Маринова-Христиди. Правейки уговорка за периода „след края на Втората световна война“, проф. Мигев сякаш забравя, че освен период имаме и страна, за да констатира вдъхновено, че кандидатката има публикации и по „проблеми на вътрешнополитическото развитие на южната ни съседка за същия период.“ Но тук излизането извън темата на конкурса се превръща в позитив (макар конкурсът да не е за южната ни съседка – та как историята на България преди края на Втората световна война е встрани от конкурса **2.2. История и археология (история на България – съвременна българска история**, а историята на Гърция – оказва се – попадала точно в целта). Нещо повече. Това не пречи на проф. Мигев да констатира: „Доколкото българската историография за съвременната история на Гърция е недостатъчно разработена, то изследванията на Маринова са съществен принос в родната балканистика в нейното гръцко направление.“⁷³ Тук, както виждате, излизане извън темата на конкурса няма. Това е принос в родната балканистика. Толкова е смешно, та чак е жалко! А най-важното е, че сред всички работи на Маринова-Христиди, които се отнасят за Гърция няма нито една с научен характер. Всичките са най-обикновени популяризации и нищо повече.

Същото е и при проф. Калинова. Вместо да констатира, както многократно прави при Дечев, че, да речем, образованието в Гърция през 50-те не е по темата, понеже това вече е Маринова-Христиди, проф. Калинова говори друго: „Бих искала да откроя

и една друга публикация (№ 3), чието място според мен би трябвало да е в групата на изследванията за образователните политики, макар и да не се отнася до България и вероятно поради това авторката е поставила в друг раздел. Става дума за статия, проследяваща процесите в образованието в Гърция през 50-те години на XX век (**„Някои аспекти на образованието в Гърция през 50-те години на XX в.“** – № 3). Тя не само разширява познанията на българския читател за историята на южната ни съседка, но и позволява съпоставителен анализ на процесите в образователната сфера от двете страни на „желязната завеса“ през най-острата фаза на Студената война.“⁷⁴ Нали се досещате, че ако имаше работа на Дечев за Румъния, тя щеше моментално да бъде дисквалифицирана, като щеше да ни се напомни, че освен „Съвременна българска“ след тирето, преди скобите, конкурсът е обявен като „История на България“. Но за Маринова-Христиди критериите са други – всичко е по темата на конкурса. Гърция ни помагала да разберем България, но България преди 1944 г., не ни помага да разберем и България след 1944 г., защото не помага на Р.Х. да стане „доцент“.

„Опорната точка“ на двойния аршин не подминава и доц. Н. Христова. И тя не разглежда при Дечев нищо, което е преди „средата на XX в.“ (макар, че реално тя просто нищо на Дечев не разглежда, защото така са й казали), но не се притеснява, че тема на Маринова-Христиди засяга „живота на евреите в България по време на Холокоста“. И за доц. Марчева Холокостът също не е извън периода, защото изследването е на Маринова-Христиди. Периодът на „съвременната българска история“ уж започва след края на Втората световна война (поне като говорим за Дечев, не казвам четем или оценяваме, защото такива неща просто няма) но спецкурсът на Христиди по темата „Българо-гръцки отношения 1939-

1989", чудно защо започва през 1939 г.? Разбира се, аз много добре съзнавам защо този курс започва тогава. Но след като всичко, написано от Дечев за периода преди 1944 г., е оставено напълно неразгледано, да се сипят суперлативи за това как били разгледани от Маринова-Христиди великолепно международните отношения през 1939 г. или Холокостът, е нарушаване на процедурата чрез прилагане на различни критерии към двамата кандидати.

На Дечев не се четат и големите монографии, а на Христиди се броят и рецензиите. На единия кандидат проф. Мигев не е разгледал дори трудовете, включително монографии посветени на „съвременната българска история“, а на другият най-скрупулъзно е стигнал и до рецензиите.

За липсваща статия на Дечев от списъка се тръби, а за цяла липсваща основна монография на Христиди се мълчи. На Дечев се обръща внимание на една малка изпаднала статия, която обаче е добре известна на нашата академична общественост, от която журито претендира да е част. А както се оказва, за претенциозната „История на България“, за която Маринова-Христиди била приложила само бележки от издателството, силно се удебелява като присъствие в рецензиите и становищата.

Дребнави заяждания

Предубедеността е довела и до някои съвсем дребнави заяждания, които никак не правят чест на членовете на журито. За челите внимателно дотук няма да бъде изненада, че проф. Кр. Табакова в тази рубрика отново надминава всички. Тук е мястото да кажа, че когато през 2007 г. изнесох публично данни за фалшифицирането на документи в специалността, в която работя в друг университет, за изработването на документи с невярно съдържание за никога несъстояли

се катедрени съвети, за отмененото гласуване като процедура и протоколиране на никога несъстояли се гласувания, за дописване на протоколи с въпроси, които никога не са били разглеждани, за слагането в устата на проф. М. Лалков и проф. А. Пантев на думи, които те никога не са казали, доколкото не са били на въпросните катедрени съвети и куп други безобразия случващи се по това време⁷⁵ – все проблеми, за които получих дори писмо с разбиране от тогавашния вицепремиер и министър на образованието и науката,⁷⁶ от колегите от ИФ на СУ получих информация, че проф. Табакова се отнася меко казано неодобрително към тези мои действия. Не мога да кажа дали приюта, който ѝ дава покойният Й. Шопов като методист след промените от 1989 г. или споделяната обща идентичност като преподавател по „История на Българската комунистическа партия“ с доц. Кр. Попова са играли роля, но нейната лична неприязън към мен е отдавна известна и твърде оголена в текста, който претендира да бъде „становище“. Разказвайки за курсовете, четени от „кандидата“, проф. Кр. Табакова пише; *„Кандидатът е посочил следните четени лекционни курсове: „ ... Историография - (без да*

⁷⁵ Вж. Дечев, Ст. „Хайде сега, ясно е, че ще гласуваме „за“, <<http://zalashopov.blog.bg/history/2007/11/25/haide-sega-iasno-e-che-shte-glasuvame-za-1-chast-vtoro-otvor.136633>> (14.07.2014, 13:30).

Текстът беше публикуван и в приложението на сп. „Анамнеза“ за 2007 г., <<https://www.yumpu.com/xx/document/view/18095873/-anamnesisinfo>> (14.07.2014, 13:30) или <<http://www.anamnesis.info/anamneza/De4ev.pdf>> (14.07.2014, 13:30)

⁷⁶ Бозукова, М. Скандален декан си отива наесен, <<http://www.mediapool.bg/skandalen-dekan-v-yuzu-si-otiva-naesen-news139974.html>> (14.07.2014, 13:30).

Вж. също Латева, З. Полицията забавила проверката на декана Воденичаров, <http://www.dnevnik.bg/bulgaria/2008/05/09/494129_policijata_zabavila_proverkata_na_dekana_vodenicharov/> (14.07.2014, 13:30).

посочва каква)".⁷⁷ Бихме могли да посочим куп курсове и книги по света, които се водят просто „Историография“, без да се посочва в заглавието каква. Каталозите на библиотеки и програмите на департаменти по история са в мрежата и са на разположение на всички, а курсовете се водят обикновено “Historiography” или “History of historiography”.

Ето и иначе добронамерената, но просто нечела доц. Н. Христова: „От автосправката за научните приноси (тя не е направена въз основа на различните проблемни полета, в които са изследванията на кандидата и не следва списъка на публикациите за конкурса“⁷⁸ Не е много ясно защо трябва да бъде по проблемни полета, както е предложила Христиди? А и както беше обяснено по-горе нямах изобщо намерение да давам приноси. И тук се потвърждават думите на проф. Илчев, че справките за приносите трябва да се напишат, за да не чете журито внимателно и да не се „мъчи“.

Подли подмятания

Към манипулативните похвати и неравностойно третиране на двамата кандидати можем да прибавим и откровени подмятания, които за огромно съжаление на моменти стигат и до клевети, които трябва да са обидни най-вече за ИФ на СУ и работещите там. Ето някои от тях. Проф. Калинова: „В документите си е посочил английски, руски, испански, френски и сърбохърватски език, но не е определил степента на владение и наличието на сертификат.“⁷⁹ Как е при Маринова-Христиди: „Владее отлично английски и гръцки език, за които има и съответните дипломи.“ Ами тук най-малкото можем да кажем, че ИЧС не е международно призната

диплома. И самата проф. Калинова би го казала, ако Дечев представи диплома от ИЧС.

В рубриката на „мръсните подмятания“ проф. Кр. Табакова, след като изброява посочените от Дечев курсове, добавя: „Всъщност, с модерните технологии и възможностите на Интернет, достъпът до сайта на ЮЗУ ни облекчава в това отношение и лично аз установих някои разминавания в подадената информация.“⁸⁰ Тук подмятането, че Дечев е дал информация с невярно съдържание. Но Дечев не просто чете тези курсове. Той има публикации по всички тях. В сериозни издания. Някои от тях дори доста престижни академични издания. Това е истината.

И отново проф. Табакова: „Доц. Дечев е бил гост преподавател в Университета Комплутенсе, Испания (2001-2003 г., не посочва конкретно в кой факултет, катедра или специалност“.⁸¹ Отново подло подмятане, че може би Дечев лъже. Но ето какво пише в автобиографията: „2001-2003 гостуващ преподавател, Университет Комплутенсе, Мадрид, Факултет за политически науки и социология, Департамент по история на мисълта и социалните и политически движения“ (Тук само в скоби да отбележа, че Департаментът е наистина по история и се състои от историци. В него е и най-известният в момента жив испански историк, носител на испанския адекват на Нобеловата награда за наука, Принсипе де Астуриас.) Но нека да дадем думата дори на проф. Калинова, тя сама отговаря на проф. Табакова, пишейки за Дечев: „... е гост-преподавател в Института по източноевропейски изследвания към Амстердамския университет и във Факултета за политически науки и социология в Университет Комплутенсе, Мадрид“.⁸² Какво да кажа за толкова злонамереност просто не знам?

77 Табакова, с. 2

78 Христова, с. 4

79 Калинова, неномерирана

80 Табакова, с. 2

81 Пак там

82 Калинова, неномерирана

Толкова ли не е могла проф. Табакова за момент да се абстрахира или пък да пусне резервата от журито вместо себе си? Резервите са за това. А и както знаем от проф. Табакова, съвременните технологии дават възможност да проверяваме и играят в случая лоша шега на проф. Табакова, която твърди в CV-то си на сайта на ИФ на СУ за някакви специализации в „Мадрид, Испания“ (през 1997 г. и 2010 г.), без дори да посочва не факултет, не катедра, а изобщо каквато и да било институция. Така може да се говори само за екскурзия.⁸³

Но започнала с подмятания, проф. Табакова не може да спре. Освен, че нещо послъгва за международната си дейност, Дечев няма и много продукция. Слушайте: *„Приложените публикации, които се оценяват за конкурса, са общо 13... В общи линии някои от заглавията се повтарят в различни издания.“* Ако някъде нещо се повтаря, то е заради проявен интерес от изданията, а не че някой нещо е пробутвал на няколко места. Виж при Христиди също има повторения (там не знам каква е причината), но Табакова явно не ги е забелязала. Защо ли?

Планирах да имам и рубрика отговори на забележки на журито по същество, но такава рубрика просто няма да има, доколкото къде поради нечетене, къде поради злонамереност, такива бележки отсъстват. Единствената съществена забележка намирам в края текста на единствения чел член на журито – проф. Мария Радева. Но тя е прекалено обща и не мога да отговоря. Всъщност може би ако прочете рецензиите и становищата на другите си б колеги, ще си отговори сама на въпроса.

Резултат от дейността на журито

⁸³ <<http://www.clio.uni-sofia.bg/BG/vdean1.html>> (14.07.2014, 13:30)

И така, журито по време на първото си заседание е преформулирало конкурса, отказало се е на практика от рецензиране и изказване на професионално и научно становище както по изследователската, така и по преподавателската дейност на единия от двамата кандидати. Нещо повече, то изцяло е подменило въпросите, на които трябва да отговори едно жури в конкурс. Вместо да сравни как се съотнасят публикациите на единия кандидат след получаването на образователна и научна степен „доктор“ към публикациите на другия кандидат, отново след получаване на образователна и научна степен „доктор“ и да сравни постиженията им в сферата на „История на България – съвременна българска история“, ДВ, бр. 7 от 24.01. 2014 г., проф. Калинова е преформулирала конкурса, изработила допълнителни „опорни точки“ за изхвърляне на единия кандидат, подал документите си, и за практическото му оставяне без рецензии и становища. Нещо повече. Вместо, ако толкова много иска и настоява да сравни публикациите на двамата автори по „съвременна българска история“, журито е тръгнало да обвинява едва ли не другия кандидат, че освен със „съвременна българска история“ се занимава и с друга. Всъщност то неслучайно не отговаря на този въпрос и в тон с международно установените академични критерии, защото трябва да стигне до друго заключение за подредбата на кандидатите. Все пак всички знаем, че журито не е било комплектовано с въпроса: „Имаме един конкурс по **„2.2. История и археология (история на България – съвременна българска история)**,” а „Ще участваш ли в конкурса за доцент на?“ Не са сравнени нито международния опит и видимост на кандидатите по действителни критерии, нито изследователската им продукция и нейната реална научна стойност, нито опитът им в сферата на преподаването. Като се изключи манипулативния опит на проф. Калинова да създаде някаква илюзорна видимост за сравняване на двамата

кандидати, на практика при всички останали имаме отказ от рецензия и писане на становище (проф. Мигев - практически нищо, доц. Христова - практически нищо, проф. Табакова - практически нищо; доц. Попнеделев, с изключението на казаното за студията за Стамболов, нищо). Единственото изключение е проф. М. Радева, която се е съобразила с „опорните точки“ на първото заседание единствено в крайното си заключение. Старателно обвито в изброените и подробно разгледани по-горе от мен „опорни точки“, множество манипулативни похвати, очеводно неравностойно третиране на двамата кандидати, дребнави заяждания, подли подмятания – като резултат имаме процедурно опорочен конкурс.

Решението е взето на базата на допълнително поставяни „опорни точки“, които при това са прилагани отново селективно спрямо двамата кандидати. Освен, че не съществува драматично разделение между нова и съвременна българска история, освен, че границите на съвременната история остават дискуссионни, журито е раздуло значението на трудовете на Христиди, подвело е като изследвания и научни трудове публикации, които трудно могат да претендират за подобна стойност и е оставило без рецензиране изследванията на Дечев не по нещо друго, а именно по тясно дефинираната от самото него (проф. Калинова) „съвременна българска история“.

Подходът и критериите на журито – порочни в основата си и изработени специално за Румяна Маринова-Христиди

За журито научните изследвания сами по себе си, преподаването само по себе си и международния опит сам по себе си нямат никаква стойност. Важно е те да са не просто „и по съвременна българска история“, а само и единствено по „съвременна българска история“.

При така изработен критерий на този конкурс „изгарят“ и Ал. Бурмов, Н. Генчев, М. Исусов, Л. Огнянов, както и самият Вл. Мигев, които нямат изследвания „само по съвременна българска история“. Следващото жури ще ги отхвърли в „новата българска история“, защото не са само по нея, а някои са в „Съвременна българска“ и „Възраждане“. Накрая Н. Генчев няма да може да се хабилютира „по Възраждане“ защото, за разлика от кандидата „по Възраждане“, който е работил само по него, той се е „разпилявал“ и по навечерието и началото на Втората световна война и „съвременната българска история“. Това, по което всички споменати по-горе се различават от Маринова-Христиди е, че нейните публикувани текстове са „само и единствено по съвременна българска история“ и тя за разлика от всички по-горе единствена отговаря на „опорните точки“.

Румяна Маринова-Христиди видимо се оказва според изработените „опорни точки“ единственият възможен кандидат и спрямо следващи поколения историци. Тъй като „всичките“ ѝ трудове са в полето на „съвременната българска история“ тя би трябвало да е по-подходяща и спрямо М. Иванов и Д. Вачков, които само частично или в съавторство, и главно единствено в сферата на стопанската история, се занимават със „съвременната българска история“. При това Маринова-Христиди обхваща периода цялостно и в рамките на цели три различни тематични полета (кой, как, доколко и с каква научна стойност за журито това няма значение).

Практически на земното кълбо няма човек, който да спечели конкурса за „доцент“ с кандидат Румяна Маринова-Христиди. Ако все пак си помислите, че и ръководителят на катедрата доц. М. Груев би могъл да го направи, отново се заблуждавате. Не и с тези „опорни точки“ със сигурност. За разлика от Маринова-Христиди, която както знаем разработва три тематични полета и цялостния период на съвременната българска

история от 1944 г., та дори и от 1939 г. (тук това вече ще се брой за предимство) до наши дни, то доц. Груев е повече концентриран върху малцинствената политика, като разработва този проблем в съавторство (поне след получаването на образователната и научна степен „доктор“). Интересите му в демографската политика са по-изолирани и в съавторство. Има публикувана монография и за колективизацията на селското стопанство и горянското движение, но отново центрирана само в двете десетилетия на 40-те и 50-те години и повече върху Северозапада, и по-специално Видински окръг.⁸⁴ Като имаме предвид, че „горянското движение“ не успява да придобие дори размаха на незначителното партизанско,⁸⁵ очевидно е, че колегата Маринова-Христиди се занимава с по-значима проблематика, която покрива напълно и цялостно периода на „съвременната българска история“, отива и към външната политика, като покрива дори и съвременната история на Гърция (това не е излизане извън, а предимство). Заедно с това е видно, че колегата Груев има склонност и към използване на етнологичния подход и част от изследванията повече отговарят на тематичното поле на етнографията (а от писаното от журито за Дечев знаем, че това е много лошо) и автобиографистиката.

Всъщност по „опорните точки“ може да бъде дисквалифицирано и цялото жури. Дори доц. Марчева и доц. Христова за липсата на точно този преподавателски опит, който е уж нужен на катедрата за курсовете, които предстои да води Маринова-Христиди. С тези си действия практически журито (не катедрата, защото от нейно име – поне засега – говори единствено проф. Калинова) е

⁸⁴ Груев, М. Преорани слогове. Колективизация и социална промяна в Българския Северозапад (40-те-50-те години на XX век). С., 2009.

⁸⁵ Везенков, Ал. За ненормализирането на комунизма. – В: Българският комунизъм. Дебати и интерпретации, с. 259-260.

отменило конкурсното начало.

Какво щеше да се случи ако Дечев беше „правилния“ кандидат

(или колко да вярваме на журито?)

След като Румяна Маринова-Христиди малко по-горе победи млади и стари български учени, работили в полето на новата и съвременна българска история, нека за момент да си представим, че все пак конкурсът не е „за Румяна Маринова-Христиди“, а обратно. Разбира се, ние щяхме да имаме различни „опорни точки“. Тогава едно, че журито би имало далеч по-лека задача, рецензентският патос би бил долугоре този. *„За съжаление, макар и покриващи целият период, трудовете на Маринова-Христиди на практика са изцяло ориентирани в сферата на образованието, което в рамките на Историческия факултет от години повече се свързва с направление „Педагогика. Методика на обучението по история“, което стои встрани едновременно както от темата, така и от направлението на конкурса: 2.2. История и археология (история на България – съвременна българска история). Другите изследвания на Маринова-Христиди са повече по историята на Гърция и имат изцяло популяризаторски, а не изследователски характер, често дори изобщо не са придружени с научен апарат. Що се отнася до тези по „еврейската тема“, освен стойността на популяризации и публикуване на документи, което ни води към „Архивистика и помощни исторически дисциплини“, те често са и в съавторство. Публикуването пък на архива на Комисията по досиетата отново ни разминава с конкурса и ни отвежда към архивистиката и помощните исторически дисциплини. Видно е, че колегата Маринова-Христиди е далече от темата на конкурса.“*

В този смисъл ако целта на журито беше да класира Дечев, то нямаше да повтаря как сборникът е в съавторство, а щеше да ни обясни как за разлика от Христиди, която е все още само редови участник в проекти, Дечев е събрал екип както от утвърдени, така и от изтъкнати и обещаващи млади учени, организиран е проект, автор е на концептуален предговор, в който са обединени в едно и Възраждане, и нова българска история, и съвременна българска (както и да се слага периодът). Изобщо не биха пропуснали и огромното количество архивен материал, свързан със съвременната българска история, да не говорим за разностранния международен опит.

„Царят е гол“ или „Къде е заровено кучето“?

От тук нататък ще разгледам илюзорния характер на логиката в действието на журито в резултат от „опорните точки“ и как дори и след цялостното преформулиране на конкурса, единият кандидат е пренебрегнат отново напълно неоснователно. Така или иначе **изобщо не са били сравнени работите на единия кандидат по „съвременна българска история“ с работите на другия по „съвременна българска история“**, а просто се казва, че на единият били само по това. Дори в манипулативното си крайно заключение проф. Калинова внимателно гледа да не заключи, че изследванията на Маринова-Христиди дори по „съвременна българска история“ преобладават. Нека чуем внимателно: *„Сравнението между научните публикации на двамата участници в конкурса за доцент по съвременна българска история недвусмислено показва, че Р. Маринова-Христиди е изследовател, изцяло посветил се на периода на социализма, където са и всички нейни научни приноси, докато за Ст.*

Дечев тази проблематика е до голяма степен встрани от основните му научни занимания, свързани с края на XIX и началото на XX век, които безспорно обогатяват историографията, посветена на новата история, но не отговарят на темата на конкурса.“⁸⁶

Или пък да вземем крайното заключение на проф. Калинова: „ ... с оглед на спецификата на конкурса, обявен конкретно за нуждите на преподаването на самостоятелната дисциплина „Съвременна история на България“ в Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, научният и преподавателският профил на Румяна Маринова-Христиди отговаря в най-голяма степен“⁸⁷ И тук стигаме и до второто игнориране. Игнорирани са изцяло по-голямата педагогическа рефлексивност на единия кандидат, както и потенциалната му възможност да води наистина богата и разнообразна гама от курсове – от политическа история (включително и съвременна българска), през история на културата (в най-широк смисъл), социална история (в най-широк смисъл), та даже и стопанска история (последното е нямало как да разберат, защото не са чели).

Трето, практически не са приложени никакви (!) международно признати наукометрични стандарти за да се скрие преимуществото на единия кандидат (макар проф. Табакова направо да се опитва да ни убеди в обратното). Четвърто, на проектната дейност на Дечев се противопоставя единствено пробивността на Христиди в институции, някои от които през последните години със съмнителна репутация (МОМН, ФНИ и т.н.).

Прокаран е от проф. Калинова не просто кандидатът с по-малък стаж, както тя твърди, но и с по-малък международен опит, с по-малка изследователска продукция, с по-слаба цитируемост, с трудове, които не отварят нови научни области, с трудове, които работят

⁸⁶ Калинова, с. неномерирана

⁸⁷ Калинова, с. неномерирана

дори и за българските условия в напълно остаряла методология, с трудове, които имат твърде често чисто популяризаторски характер, с трудове, в които абсолютно нищо не се проблематизира, с трудове, които не излизат от конкретиката на проблема, с трудове, които представляват хронологическо подреждане и преразказване определено на един тип само архивен материал. Достатъчно е да се съберат единствено някои изтървани „за фасон“ критични бележки от самите членове на журито за да разберем, че това е така. Например проф. Мигев не е могъл да скрие както преразказването на документи, така и изкуственото раздуване по този начин на текста - „огромни „чаршафи“ от пряк и обстоен преразказ на документи“.⁸⁸ В забележките на проф. Калинова за неизползван от Христиди архивен материал е скрита констатацията, че тя не умее да използва материал от различен произход и от различен тип едновременно, и да го втъче в общо изложение и единен анализ. Неслучайно и основният ѝ труд се отличава с тази странна структура, при която става наистина съвсем неясно защо БАН и Държавна сигурност са отделни единици, откъснати от общото изложение за висшето образование. Видно е и как Болонският процес стои сам за себе си, като се ходи по документацията за него, без да се отчита политическият контекст (проф. Калинова, проф. Марчева). А пък липсата на издадената през 2010 от Пепка Бояджиева книга за „Социалното инженерство. Политики за прием във висшите училища през комунистическия режим в България, изд. Сиела, 2010.“ просто показва, че кандидатката е вън от всякакъв интелектуален контекст на родната хуманитаристика и социални науки, и се е задоволила единствено с колегиалните мрежи в ИФ на СУ. Е, това може пък да е от полза при предстоящото гласуване.

Неслучайно и доц. Марчева открива липса на

„връзка между изводите в отделните глави и параграфи и те стоят някак си сами за себе си.“ Точно стоенето на всеки документ и всяка глава сама за себе си са довели до недостатъците, които открива доц. Марчева. За да стигне до там, Маринова-Христиди трябва да е формулирала още в началото проблеми, а такива няма, защото идеята е била, че просто ще се пише за висшето образование, защото за това не е писано. Общо-взето немалко хора така разбират науката и приносите, а работата и заключенията на това жури само ще затвърдят за десетилетия напред това усещане.

И констатираните от проф. Радевалипсана дистанция от политическата конюнктура преди и след 1989 г., както и неспособността за дистанция от документалната база,⁸⁹ не са просто някакви си недостатъци. Това са свидетелства за фундаментални изследователски дефицити, които няма как тепърва да бъдат научени. Нали никой не си прави илюзията, че д-р Маринова-Христиди ще се научи тепърва да бъде някакъв нов тип историк едва след хабилитацията? А все пак и в ИФ на СУ през последните 10-15 години вече има изследвания върху пропагандата, за представите за Македония, за „чумавото време“, за политически идеологии и т.н., които демонстрират чувствителност далеч надхвърляща Дружеството за разпространение на знания „Георги Кирков“. Отделно, че отвъд конкретната проблематика не се стига до никакви обобщения и заключения, които да имат някакво по-общо значение за съвременната българска история, да разклащат някакви споделяни досега истини за периода.

Преди време по повод на един скандал колега обърна внимание, че недостатъците на нашите преподаватели са недостатъци на нашата собствена квалификация. Затова е много по-удобно да се преструваме, че имаме някаква нормална академична традиция и да

продължим спокойно и безметежно да се изживяваме като учени.⁹⁰ В този случай нещата важат наобратно. Недостатъците в работата на Маринова-Христиди са недостатъци на непосредствените ѝ преподаватели и научни ръководители. Ето защо е много по-комфортно и за журито да се преструва, че четете научни произведения с приноси, наука от еднакъв порядък и единственото, което му се налага е да прецени дори не кой има повече трудове по съвременна българска история, а кой от двамата кандидати има „само по съвременна българска история“. Само, че нещата съвсем не стоят така.

Най-последната на Калинова, преобърнатата „опорна точка“ на журито, че изследователят по „съвременна българска история“ трябва да се занимава изцяло само със съвременна българска история, и това е добре в професионално отношение, не се потвърждава много от самата практика. Никой не е в състояние отговорно да твърди, че така наложилата се практика в ИФ на СУ е дала добри плодове. Например в полето на средновековната история последните две десетилетия родиха много „халтура“ и „псевдонаука“, от които академичната медиевистика в голямата си част се опази. Но така ли трябва да разглеждаме и алтернативните центрове за проучване на „съвременната българска история“? Поне на мен не ми е известен друг период от българската история, за който да беше нужно с оглед покриване на видими изследователски дефицити основно на ИФ на СУ в полето на „съвременната българска история“ да се изгражда цял *Център за изследване на близкото минало*, да започне цяла поредица от работилници на *Центъра за академични изследвания* посветени на социализма, и всичко това с единствената цел да задоволи растящият

⁹⁰ Везенков, А. Аудитория „Йордан Шопов“ като място на колективното примиряване, <<http://zalashopov.blog.bg/history/2007/11/29/auditoria-prof-iordan-shopov-kato-miasto-na-kolektivnoto-pr.137695>> (14.07.2014, 13:30)

глад в обществото ни за подобна историографска продукция. Не казвам, че създадената там продукция може да се оценява еднозначно. Показва го и сборникът за дебатите по комунизма от 2013 г. Аз дори лично съм по-склонен да не се съглася, когато се постулира рязка граница във всички сфери преди и след 9 септември 1944 г., каквото беше преди време (а сигурно и още е) и мнението на проф. Калинова. Но мнението ѝ вече не е такова в този конкурс, тъй като тази теза според нея вече не ще говори в полза на Румяна Маринова-Христиди. Нещо повече. С проучванията на „съвременната българска история“ се захванаха и допринесоха все хора, които преди това се бяха занимавали с нова българска история – Ив. Еленков, М. Иванов, Д. Вачков и т.н.

Но още по-важното в случая е, че не е спазен законът. Дори и за момент да приемем, че всичките дефиниции на периоди и изисквания, направени по „опорните точки“ на проф. Калинова, са верни, ние пак стоим пред тоталното опорочаване на процедурата. Не са извършени две съществени задължения на журито. Първо – не са анализирани и при така постановеното деление трудовете на единия кандидат. Второ – не е направена научна оценка на трудовете на другия, а просто е констатирано тяхното наличие и че са всички „само по периода“. От тук и работата на журито е време да бъде дисквалифицирана доколкото буквата на закона не е спазена, защото той поне на думи изисква научна оценка на всички кандидати. Мисля, че е време на второто си заседание журито да обяви, че не е имало конкурс за направление **2.2. История и археология (история на България – съвременна българска история)** съгласно обявата в ДВ и да се саморазпусне. Някой би могъл да възрази, че решението и мнението на журито е „единодушно“. Да, така е. Но единодушна е била и формулата на поканата за участие – „конкурса за доцент на Р.М.-Х.“

Журито срещу истинските и международните академични стандарти

Известен факт е, че ако нещо обединява историческото познание по света през последните 20-30 години, то е интердисциплинарност и мултидисциплинарност на методологията; оригиналност на избраната проблематика и новаторско мислене; престижност на мястото на публикуване (последните два критерия често изпреварват и имат по-голяма тежест дори от фактор като количество на публикациите); публикации в списания с анонимно рефериране; публикацията да НЕ е направена в университета, където работи кандидатът; опит от работа в различни институции и разнообразна академична среда; педагогическа квалификация и умение да се вдъхновяват студентите към иновативна проблематика и подходи; способности за инициране и ръководство на проекти; опит в международни проекти и способности за изграждане на международни научни мрежи; публикации в престижни издателства (но не проф. Калинова да ги определи като „авторитетни“, а международните рейтинги). Странно ми е тогава защо проф. М. Радева поставя „капсулирането“ на българската наука някъде в миналото? Та за журито всеобщо припознати достойнства в социалните и хуманитарни науки, както и в чуждата историография, са се превърнали в недостатъци. На фона на тези международни критерии при българско жури всеки, написал нещо си и водещ някакви часове, дето си се водят „съвременна българска история“ може да пребори всякаква наука и всякакъв конкурент.

Дребна ли е тази история или за големите професионални и морални проблеми

Тази описана по-горе рутинна „нашенска“ история – относително рядка за доцентските конкурси – но редовна практика при асистентските – нямаше да представлява интерес, ако не бе поредното доказателство за негодността на ЗРАСРБ („закона „Игнатов“), за корупцията в българската наука, за неудачното решение потенциалният кандидат сам да си подбира и уговаря журито и ако не се явяваше поредно свидетелство за непрофесионална арогантност и победа на криворазбраната колегиалност и корпоративност над интересите на науката и обществения интерес. Маринова-Христиди ще бъде и поредният покварен до края на кариерата си историк, който от тук нататък ще знае, че научните постижения нямат никаква стойност, важно е какво ще каже грижливо избраното жури за „конкурса на“

Но този конкурс и дейността на журито е свързана и с по-обща проблеми на държавата и висшето образование, които в последните години все повече се увеличават. Обвързаността и добрата пласираност на кандидатката в печалния ФНИ, както и в работата на МОМН едва ли не са свързани с допир до подобни практики и ни ги обещава за в бъдеще. От 2008 г. проектът ми „В търсене на българското“ кандидатстваше пред същите тези български институции, пред които, виждаме, Маринова-Христиди в колективи е печелила проект след проект. В екипа ни имаше хора с какви ли не международни дипломи и проекти, но той така и не бе финансиран (едната българска рецензия казваше, че не ни е ясно какво искаме да правим, истинската чужда ни даваше 97 точки от 100 възможни, а румънската (!) работеше също срещу нас), докато в края – работен между другото и без никакво финасиране – резултатите от проекта бяха публикувани в сборника „В търсене на българското“ с любезното съдействие от Института за

изследване на изкуствата към БАН.

В този смисъл никак не е за пренебрегване, че в момента 7-членното жури е застанало между българския данъкоплатец, който финансира висшето образование в България, и произведената наука и преподаване. Когато ректорът проф. Илчев настоява голямата част от държавната субсидия да се насочи към СУ, той има предвид, че и на конкурси като този по международните критерии и стандарти е бил избран най-добрият и тук се прави най-добрата наука и се осъществява най-доброто преподаване. Но резултатът от дейността на това точно жури определено говори в друга посока.

Към това спокойно можем да прибавим и привидяната от членове на журито възможност в бъдеще Маринова-Христиди да се реализира и като административен чиновник в сферата на образованието. Този административен чиновник или експерт тепърва ще обяснява на нас, неуките и непечелещи нито конкурси, нито проекти, как да си подготвим документите, как да си напишем проектите, защо не сме спечелили, как да преподаваме на студентите си, какви са новите тенденции в образованието. Като имам предвид видимата и от рецензиите и становищата „пробивност“ на кандидатката, нищо добро не чака висшето образование. Но ето какво бъдеще ѝ предвижда самата проф. Калинова: *„освен чисто научни, резултатите от нейната работа имат и определен приложен характер и могат да бъдат ориентир при формулирането на бъдещи стратегии в областта на висшето образование.“* Нещата са си съвсем сериозни и не се отнасят само до този конкурс!

И доколкото не е възможно Маринова-Христиди да е по-различна от това, което я показват публикуваните ѝ трудове, след избора си тя вече ще има пълното право да решава и други дали могат да станат учени. Утре ще има право и на докторанти. Когато един ден дойде време те да защитят нещо от рода на това, което

може да ги научи Маринова-Христиди, тогава ще дойде същото това жури или подобно, което ще каже същите неща за същите текстове, които ще страдат от същите недостатъци. И така до безкрай.

А сега накъде?

Подобен конкурс и подобни „опорни точки“ на жури предполагат и извличането на някакви по-общии изводи за бъдещето. Те особено ярко личат от казаното от проф. Табакова: *„Единствените цялостни материали, които биха могли да се оценяват“*⁹¹ и ни насочва към текстове, които имат период, който отговаря на определена дисциплина в програмата на студентите по история и за който има конкретен специалист, за който се знае, че „това му е периодът“. Следователно – трудът трябва да бъде само по „съвременна българска история“, само по „османски период“, само по „Възраждане“, само по „нова българска“. Тук му е мястото да споделя, че макар журито да ми вмениява подчертан интерес към „периода от 1878 до 1912 г.“ през последните 6 години работя сериозно по темата с историята на храненето (която е История, не етнография). И тъй като изследователската ми работа не се определя от „интереси“, както смята проф. Мигев насочени към периода от 1878 до 1912 г., а от логиката на проблема, който разглеждам, ето какво се получи. Започнах с времето след 9 септември 1944 г., докато реших, че е невъзможно проблемите около храненето да се разберат и анализират без междувоенния период. Та вървейки назад, стигнах до логичния стартов пункт – османското завладяване. Така пред мен е проект, който започва от XV в. и стига до XX в. Възнамерявах да го защитя като „голям докторат“. Но за журито този огромен труд не са *„цялостни материали,*

91 Табакова, с. 5

които биха могли да се оценяват" защото започва от XV в. и свършват с XX в. А това нито е „цялостен османски период“, нито е „цялостно Възраждане“, нито е „цялостна нова история“, нито е „цялостна съвременна история“. На всичкото отгоре, както би казала проф. Табакова – основно „по агрономи.“ И все по периоди с по няколко хабилитирани в ИФ (пак по проф. Табакова).

Разказвам това, за да обясня в какъв идиотизъм ни вкарва журито в желанието си да обслужи предварително поетия си ангажимент към проф. Калинова. Та взех решение да отделя всичкото онова, което със сигурност не е „съвременна българска история“, и да я оставя за после. То така и така написаното до тук няма да се оцени „цялостно“ от никого. Освен това „краят на Втората световна война“ не е начало на нищо ново, когато се пише по подобен проблем (храната и храненето). Та и тук ще трябва да се помисли. Дето се казва и в отделен том да се оформи пак трябва да се почне някъде от края на 20-те и 30-те години, но не и „след края на Втората световна война“. Сложни са въпросите! Не са като да избираш предварително намислен доцент.

До ФС на ИФ

Накрая две послания. Едното е до ФС на ИФ, който трябва да се произнесе след журито. Горният текст би трябвало да накара всеки непредубеден да разбере, че ние не разполагаме с изискуемите се от закона 2 рецензии и 5 становища. Принципите на оценяване са нарушени, а конкурсното начало по време на първото заседание на журито е било отменено. Журито е защитавало мрежови, корпоративен и себичен (личностен) интерес, но не и обществен, каквато би трябвало да е неговата функция. Въведени са допълнителни специални правила в противоречие със самата обява в ДВ. Това,

което е сторило журито, е обидно за българската наука и за самите тях. Но въпреки фактическите процедурни нарушения, които произтичат директно от спецификата на дисциплината История, да се сезира по изискванията на раздел „Контрол“ от ЗРАСРБ министъра, е напълно безмислено. Става по-безмислено и на фона на това, че ректорът е историк и той сам не би трябвало да е безразличен към подобни конкурси. Ако той не вижда нещо нередно, как да го види министърът? Но доколкото журитото не изпълнило задачата, с която е било натоварено – оценка съгласно закона и принципите на конкурсното начало, то ФС на ИФ на СУ се явява последна преграда пред своеволията му и институцията, която не е задължена да се съобрази с неговата воля в името на защитата на обществения интерес. Вярно е, че не съществуват законови пречки кандидатката да номинира журито и при положение, че катедра, ФС и ректор го одобряват последователно, то притежава форма на легитимност. Останалите научни и академични изисквания към него, както и морални, имат изцяло пожелателен характер и работата му много ясно демонстрира това. Заедно с това обаче, законът е оставил пълното право на членовете на ФС да уважат или да не уважат това решение. Мисля, че изложеното тук дава предостатъчно доказателства, че ФС на ИФ може спокойно да не се съобрази с волята на журито, което ще бъде и професионално, и морално решение. Да се надяваме, че в Исторически факултет все още има смислени хора, които да не следват сляпо разгледаните дотук на практика процедурно неиздържани и уронващи най-вече достойнството на ИФ „рецензии“ и „становища“. На базата на публичните изявления на ректора като историк не мога да нямам очакването, че той ще реагира по подобаващ начин на процедура, която уронва най-вече престижа на СУ. Що се отнася до приоритетите на катедрата, тя също би трябвало да има отговорност да не следва методология

и тематичен обхват от преди 30 години. В този смисъл подаването на документите, както и тази ми реакция, не може да не бъде и изпълнение на обществен дълг.

Пишете на английски! Емигрирайте, докато сте млади!

А сега и малко полезни думи за младите историци, които ще прочетат това. Докато четях текстовете на журито се сетих, че преди много години присъствах на някакъв форум в друг университет – вече не си спомням какъв – който реши, че докторът по византология, Фулбрайтов стипендиант в Дъмбъртън Оукс, покойната Анета Илиева, е по-недостойна да бъде асистент от друг кандидат, който все още нищо не беше написал и направил във византинистиката и медиевистиката (и по-късно мисля нищо не направи). В този смисъл на български журита и комисии не бива да се разчита. Те винаги ще решават срещу науката, и срещу обществения интерес. Тъжната истина е, че грешката на Анета Илиева се състоеше в това, че изобщо се беше завърнала в България.

И в този конкурс минусът ми не е в това, че изследванията по „съвременна българска“ са по-малко от останалите, а че написаното на английски език е по-малко от това, което е написано на български. Иначе нямаше изобщо да опира до това жури. Затова искам да кажа на младите: Ако сте мотивирани наистина да се занимавате с История, вие трябва задължително да направите две неща. Пишете само на английски! (един ден ще се намери кой да го преведе и на български) Емигрирайте, докато сте млади! Само така това, за което пише горе, няма да ви се случи със сигурност.